

Návrat domů

Matouš Trégl by třiatřicetiletý vedoucí pobočky jedné banky. Měl ženu Danielu, jež byla o rok mladší než on a kterou velice miloval; právě tak jako svého synka, devítiletého Tomáše. Bydleli v Praze, v Ježkově ulici číslo 7.

Daného dne, byla druhá půle června roku 1991, šel Matouš z práce přímo domů. Velice se tam těšil, neboť končival až po páté a jeho žena bývala doma dřív než on.

Přišev k domu, podivil se nad množstvím policejních aut. Domovní dveře byly otevřeny - nebylo pochyb, že se něco stalo právě v jejich domě. Matouš se zalekl. Nestalo se snad něco v jejich bytě?

Vjel do něho úděs, snad i něco zlého tušil; pln zmíněné hrůzy běžel po schodech vzhůru - ke třetímu patru; kdyby měli výtah, nebyl by jím nahoře dřív.

Doběh do třetího podlaží, div se nezhroutil otevíraje přivřené dveře. Když je otevřel, bylo to ještě horší. Policisté, kteří stáli u domovních dveří a pustili ho, když řekl, že v domě bydlí, neznamenal nic konkrétního a pásky, kterou právě překročil, si snad ani nevšiml; žádná předchozí myšlenka ho nepřipravila na to, co nyní uviděl. Nedbaje toho, že se právě nacházel na místě vraždy, usedl zprudka na židli. Vedle něj ležela jeho žena s jednou bodnou ranou ve svém těle - směřovanou přímo do srdce.

Kdo mohl něco takového udělat? Kdo mohl tak nenávidět tu dokonalou ženu? Takové otázky proběhly v okamžiku Matoušovou hlavou. Následně je nahradil chaos. Do toho chaosu vstoupila rázně žena, pohybující se dosud kolem Danielina těla.

„Kdo jste a co tady děláte?“

„Matouš Trégl,“ dokázal říci Matouš.

Žena se uklidnila, pochopila jeho rozpoložení.

„Jděte do toho zadního pokoje,“ řekla ukazujíc na dveře synova pokoje.

*****

Matouš se pomalu odebral udaným směrem. Tomáš byl v podobném stavu jako Matouš; v pokoji byla ještě policistka, které už Tomáš pověděl, co se stalo.

Po Matoušově příchodu se policistka zeptala, zda nemá odejít. Matouš nesouhlasil, ale po chvílce se jí zeptal, zda by si nemohl dojít pro něco k pití. Ona šla raději s ním.

Nejprve do sebe Matouš obrátil sklenici vody, ale pak chtěl jít ještě do pokoje, kde vzal průhlednou lahev s podobně průhledným obsahem - v tu chvíli mu bylo jedno, z čeho je vyroben - a otevřel ji. Vtom se rozhodl, že nebude pít alkohol z lahve - šel ke skříni, otevřel ji a zeptal se policistky:

„Chcete taky?“

Policistka odmítla.

Matouš naplnil skleničku a postaviv ji na stolek usedl na pohovku. Policistka se opírala o čelo postele.

Pak Matouš zavřel lahev, již stále držel v ruce, a odložil ji na stůl, aby se chopil pravou rukou sklenky a vypil její obsah.

Následně položil sklenku na okraj skříňky a povstav šel uklidit i lahev. Potom oba odešli do Tomášova pokoje.

*****

Již víme, že Tomáš byl v době vraždy doma; dokonce ji viděl a zahlédl i vraha. Právě on zavolal policii, což ho napadlo chvílku po té události. Zajisté by vraha poznal; bohužel ho dnes viděl prvně.

Pravda a názor

Většina lidí si neutváří názory sama - mnoho z nich pouze hltá, co jim jiný řekne. Je logické, že se před Matoušovým domem docela rychle utvořila skupinka novinářů s cílem zjistit, co se vlastně stalo. Noviny však zatím byly nestranné a lidé si případu zrovna moc nevšimli.

Matouše i Tomáše hned druhý den odvezli na služebnu, kde udělali formální výslechy; oba se pak vrátili domů. Oba také chtěli policistům pomoci v hledání Danielina vraha; sami se samozřejmě samotného vyšetřování nebáli, protože vyšetřovatelům nic neskrývali.

*****

Šetření probíhalo několik dnů a policie začala pojímat prazvláštní názory. Nejprve Matouše zarazilo už to, že ho považuje za podezřelého, ale pak... Začali tvrdit, že nemá alibi, neboť na jeho pobočce pracovníci své odchody pouze zaznamenávali do knihy, což nebylo dostatečně průkazné.

Matouš tedy mohl přijít domů dřív a zazvonit - tvrdě, že si zapomněl klíče. Potom, co mu žena otevřela, tuto zabil a odešel vrátibo se v obvyklý čas. O synovi se předpokládalo, že viděl otce a nyní ho kryje. Proč to měl Matouš udělat, zatím nevěděli, ale když potřebujeme motiv, nějaký se vždycky objeví.

Matouš se začal hodně bát - věděl, že vrazi v dnešních věznicích žijí snad hůř než násilníci a pedofilové. Vyšetřovatelé snad skutečně věřili té své báchorce a nebyla síla, která by je přesvědčila o opaku.

Jedinou nadějí byl soud - snad smete jejich pofidérní důkazy.

Když byl Matouš obviděn, začaly sdělovací prostředky až s jakýmsi nadšením informovat, jak nějaký chlap zabil svoji manželku. Mluvílo se o všech detailech, ale takřka každý občan věřil, že Matouš je vinen. Málokdo pochyboval.

Matouš se obrátil na tři advokáty, ale každý na něj působil nedůvěryhodně; žádný snad nevěřil v Matoušovu nevinu.

Matouš si tedy řekl - *Nač vyhazovat za drahého advokáta a ještě ho hledat po všech čertech?* - a nechal si nějakého přidělit.

Nepomohl si. Celý soud byl podjatý; celý svět ho snad stačil odsoudit ještě než proběhlo první stání.

Tomáš nebyl k žádnému soudu přizván jako svědek - jen byla přečtena jeho zaprotokolovaná výpověď a vyjádření psychologa, kde tento konstatoval, že výpověď není věrohodná.

Soud byl docela krátký, ale rozsudek zněl jasně. Matouš je vinen a odsuzuje se k trestu na 10 let nepodmíněného odnětí svobody ve věznici s ostrahou Pankrác s povinností práce ve slévárně Malešice s možností podmíněného propuštění po šesti letech. Tomáš zůstane v dětském domově Hloubětín, kam byl umístěn po uvalení vazby na Matouše.

„Podáme to odvolání," řekl Matouš advokátovi, když vyšli ze soudní síně.

Právníkovi bylo jasné, co chce Matouš udělat, od chvíle, kdy vyslechli rozsudek, ale, ač nečekal změnu Matoušova názoru, řekl: „Já už opravdu věřím, že jste to neudělal, ale věřte mně; tím odvoláním si nepomůžete."

„A co bych mohl ztratit? Kolik je horní hranice za vraždu?"

„Deset let," odpověděl právník.

„A není zvykem dávat možnost podmínky už po polovině trestu, tedy po mých pěti letech?"

„Je."

„Tak co ještě můžu ztratit? Myslíte si snad, že mi třeba mohou dát výjimečný trest?"

„To asi ne," řekl právník, „ale mohou vám tu podmínku sebrat úplně."

„Když mi teď věříte, musíme to zkusit."

Advokát Matoušovi skutečně věřil; avšak ještě silnější bylo jeho přesvědčení o nemožnosti prokázat pradu. Přesto se snažil - nedosáhl ale ničeho.

Městský soud vrátil rozsudek obvodnímu soudu pro Prahu 3 s poznámkou, že by měl Matoušovi Tréglovi zrušit možnost podmíněčného propuštění. Obvodní soud tomuto doporučení vyhověl.

Vrah si nic jiného nazaslouží

Ve vazbě měl Matouš v den vynesení rozsudku dva spoluvězně. První byl mladý zlodějčíček, kterého zavřeli po prvé. Druhý měl s vězením své zkušenosti. Matouš se s nimi moc nebavil, než se dověděl první rozsudek. Pak se přece zeptal na věznicí Pankrác. Mladý pochopitelně nevěděl nic, ale v tom starším hrklo, že se celý trochu otfásl. Znal někoho, kdo byl v té lepší části této káznice; nebylo však pochyb, že Matouš půjde do té horší, neboť mu byla přidělena práce ve slévárně.

V tom horším oddělení jsou samí vrazi a jiní „zvláště zavrženíhodní“ jedinci; jejich počet se pohybuje mezi 80 a 90. Jedná se pouze o věznicí s ostrahou, protože podle trestního řádu by z věznic s vysokou ostrahou odsouzení nesměli jezdit za prací. Právě proto je věznic s vysokou ostrahou v zemi jen jedna - jsou tam umístováni lidé, jimž se podařilo uprchnout z věznic s ostrahou a tzv. zvláště nebezpeční jedinci. Snad jen tato věznice, Vítkov, má mezi trestanci ještě horší pověst než Pankrác. Není tam sice tak těžká práce jako na Pankráci, ale absence této je kompenzována jiným způsobem. Tvrdí se, že z této věznic nikdo nevyjde - nikdo s nikým takovým nikdy nemluvil. Je to možné, neboť se tam posílají jen odsouzení na doživotí a je skoro nemožné, aby odtud někdo unikl. Pokud by se mu to přece podařilo, asi by se to nikdy nikdo nedověděl a on sám, nebyl-li by dopaden, by spěchal rychle zmizet co možná nejdále.

Ve slévárně Malešice pracují vězni z Pankráce na tři směny po osmi hodinách; ve dne jich jezdí do práce 21, v noci jen 20 - vystřídá se jich tedy 62 za den. Jedná se o hroznou práci, neboť jsou používány speciální supervýkonné stroje - se správnou lidskou pomocí jsou tyto schopny vyrábět srovnatelné výrobky jako jejich poloautomatické varianty skoro třikrát rychleji. Jejich nevýhodou je, že každý normální člověk by se raději stal bezdomovcem, než by k nim šel pracovat. Jejich hlavním problémem je totiž ohromná teplota, při níž musí dělník pracovat. Pracovníci tedy často kolabují a marodí právě kvůli tomu nesnesitelnému prostředí, a tak zbývá přibližně pouhých 7-8 vězňů, kteří nejspíše nemocní nemusí v konkrétní den do práce. Vězni neschopní práce ve slévárně dlouhodobě, případně trvale, jsou pochopitelně přemístováni do jiných oddělení věznic a je-li to možné, je jim nařízena jednodušší práce.

Slévárna Malešice je podnik s 57% státní účastí a díky svým možnostem se řadí k nejméně vynázejícím firmám v zemi. Lidé většinou schvalují, že si na sebe vězni vydělávají sami a souhlasí i s tak těžkou prací - vždyť vrah si nic jiného nezaslouží.

*****

Cely ve věznicí Pankrác byly obývány třemi lidmi, ale málokdy se tam všichni tři sešli. První směna začínala v 6:00, druhá ve 14:00 a třetí, noční, ve 22:00; to jsou pochopitelně časy nástupů přímo ve slévárně, kam se samozřejmě muselo dojet, což zabralo asi 20 minut. Před odjezdem na práci dostávali vězni „snídani“, během práce pak měli všichni nárok na jednu třicetiminutovou přestávku na jídlo, kam odcházeli ve čtyř- a pěti-členných skupinách v tak určeném čase, aby byla co nejméně narušena výroba. Takzvanou večeři, tedy jídlo poskytované po návratu z práce, by „slévárnákům“ ostatní vězni z Pankráce záviděli, pokud by nebylo zapláceno tak těžkou dřinou. Ve skutečnosti však měli „slévárnáky“ ostatní vězni ve velké úctě a nikdo si nedovolil o nich říci křivé slovo, neboť by ihned dostal za vyučenou. Porce, jaké dostávali, si „slévárnáci“ mohli sami volit den předem, ale byli poučeni, že není možné, aby si volili každý den podle podávaného jídla a nikdo to také nedělal. Stejně jako ostatní, dostávali i oni polévku, hlavní chod a salát - tento byl občas nahrazen kompotem -, jen ve větším množství - za prvé si ho mohli sami zvolit (což by rádi udělali i ostatní vězni) a za druhé byli mnohem více unaveni - vzhledem k ostatním mívali porce 2,5 - 3 krát větší; jako jediní vězni pak k „večeři“ dostávali i moučník. Navíc mohli zájemci dostávat ještě v

mikrobuse zmrzlinu a k „večeři“ vypít až 3 piva; ostatní měli nárok jen na 1 pivo denně, a to pokud si ho zaplatili ze svého kapesného - i když „slévárnáci“ si vlastně také vše zaplatili, jelikož almužna, již dostávali, zdaleka neodpovídala náročnosti jejich práce - už jsme také naznačili, že kdyby si to některý z ostatních vězňů mohl s někým z nich vyměnit, ani by ho nenapadlo o tom uvažovat.

Jídlo ve věznici Pankrác bylo velmi kvalitní, což bylo zajištěno hlavně častými kontrolami; na tom samozřejmě vydělávali i ostatní vězni, a tak to ještě posilovalo jejich úctu ke „slévárnákům“. Ve svém volnu, tedy asi patnáct hodin každý den, mohli „slévárnáci“ dělat víceméně, co chtěli. Pochopitelně je třeba odečíst například dobu jídla a spánku, který obyčejně dělníci 2. a noční směny nastupovali hned po „večeři“. Ve svém volném čase mohli vězni, kromě jiných činností, ujídat svačinu, kterou si samozřejmě mohli dle zájmu doplnit, o co chtěli, což sice platili ze svého kapesného, ale společný základ, narozdíl od ostatních vězňů, dostávali zdarma.

Administrativa věznice měla velmi precizně připravený plán, podle něhož vězni střídali své směny a dostávali volno, aby to bylo co možná nejvíce spravedlivé, ale k určitým nerovnostem přesto docházelo - hlavně kvůli často odpadávajícím dělníkům.

Na práci vozily vězně upravené mikrobusey pro 12 + 3 osoby. Vzadu sedělo 10 - 11 vězňů a jeden člen ostrahy, druhý strážník řídil. Zadní část vozu bylo možno otevřít jen z venku klíčem, který měl jen řidič a ředitel věznice. Celý vůz byl pochopitelně neprůstřelný a zadní část absolutně nepropustná; pokud by odtud bylo možné uprchnout, tak pouze s pomocí řidiče. V případě jakkoliv vážné nehody zůstane zadní část dotčena maximálně otřesem - nepronikne do ní nic, co tam nepatří. Během jízdy mohli být vězni spoutáni jen bezpečnostními pásy, pro nástup a výstup jim byly ruce zajištěny za zády a oba strážníci dohlíželi na bezproblémový průběh přechodu.

Ve slévárně dohlíželi na pracující vězně 4 strážci a 2 odborníci - vedoucí půlsměny; vedoucími půlsměn mohli být i sami strážci, protože dohled na průběh práce nebyl nijak náročný na vědomosti. Samozřejmě, že technologický dohled mohl držet vždy jen jeden ze strážníků. Vedoucí půlsměn se střídali po 4, někdy po 5 hodinách, protože ani pro ně nebyla tato práce nijak příjemná; avšak v porovnání s vězeňskými odměnami byla mnohem lépe hodnocena. Někteří technologičtí dohlížitelé pracovali ve slévárně na půl úvazku (například vězeňští strážci), jiní měli kromě dohledu na pracovníky ještě jiné povinnosti; jednou si prý práci vedoucího půlsměny vyzkoušel i samotný ředitel slévárny - bohužel se na něj obrátil nějaký vězeň s banální otázkou a on mu ji nebyl s to zodpovědět; došlo tak ke zdržení výroby, což pana manažera značně rozesmutnilo. Během přestávek byly jedice odpočívající skupinky vězňů hlídány jedním ze členů ostrahy, a tak tito zůstávali na svém stanovišti jen 2 - 3. Dohled na vězně ze strážního stanoviště nebyl nijak fyzicky náročný, neboť toto bylo od horké hlavní haly odděleno plexisklem, jež propouštělo jen minimum žáru, a práce spočívala v pohotovostním dohledu přes sklo a průmyslové kamery (tyto byly pochopitelně umístěny v ochranných schránkách, aby mohly pracovat v tom horku). Ostrahu samu navíc nikdo nekontroloval, takže se na stanovišti hrávaly karty a konaly i jiné kratochvíle.

*****

Ve věznici Pankrác Matouše přijal jeden ze tří zástupců ředitele. Poskytl mu vězeňský mundúr a řekl něco ze řádu věznice, který je beztak na všech pokojích - „a je zakázáno ho ničit“. Následně Matouš nahlédl do harmonogramu věznice a byl požádán, aby si zvolil porci k zítřejšímu obědu; na doporučení zástupce zvolil dvojnásobnou. Potom mu bylo určeno, jako všem nováčkům, že zítra bude mít den volna, aby se připravil na pobyt ve věznici, a pozítří nastoupí na první směnu.

Transporty do věznice Pankrác se konaly vždy docela pozdě - Matouš přijel kolem čtvrté hodiny odpolední. Proto čerstvě přijevší nedostávali první den žádné klasické jídlo, jen o něco větší svačinu.

Matouš byl již večer upozorněn, že zítra vstává s první, ranní, směnou, tedy ve 4:50, aby se spolu s ní nasnídal. Společně s touto směnou pak také jedl oběd - večeři; stejně jako v příštích dnech, kdy ji měl doplnit v práci.

Spolubydlíci spolu příliš nemluvili, což nováčkům obvykle přišlo trochu divné, až nepříjemné,

ale Matoušovi to nevadilo. Z běžných energických vězňů dělala těžká práce figurky, které s chutí snědly a vypily vše, co jim bylo nabídnuto a šly spát. Bez ohledu na to, kterou ze směn měli za sebou, spávali tak 10 - 11 hodin, jen po první směně uléhali později, ale dávali si pozor, aby měli nejméně těch 10 hodin na zasloužený spánek.

I Matouš se měl stát jednou z těch figurek a věděl to - přesto doufal, že to tak nebude. Když třetí den svého pobytu ve věznici Pankrác nastupoval v 6:00 na svou směnu v přidružené slévárně, chtěl se šetřit - vykonávat práci tak, aby udělal pořádně vše, co musí, ale ani malý pohyb navíc. Překvapen však byl hned, jak vstoupil do sléváranské haly. Z toho horka se chvíli nemohl ani pořádně nadechnout.

Technika jeho práce mu byla vysvětlena předem a ještě než začal pracovat, se u něj zastavil dohlázečitel a ukázal mu vše názorně; většina činností ve slévárně však byla vymyšlena tak, aby tyto nebyly příliš technologicky náročné - vždyť cena vězňů byla tak nízká, že nebyl problém zaplatit pár pracovníků navíc, a k tomu byla jednoduchost prací nutná, protože nikdo nemohl předpokládat, že vězni při té náročné dřině budou ještě aktivně přemýšlet, co, kdy a jak udělat.

Matoušovi se snaha o šetření energií vydařila a vyplatila, ale spíš než že by vypadal méně strhaně, než bylo po prvním dni obvyklé, se zdálo, že jinak by tu ani nemohl pracovat. Druhý den to bylo ještě o něco horší a během třetího dne, zbývalo už jen půl hodiny do konce směny, - zkolaboval.

V několika minutách byl Matouš odnesen na nosítkách a pod dohledem jednoho z členů ostrahy a pohotovostního zdravotníka, který je vždy ve slévárně připraven pomoci, vyčkal příjezdu specifického vozidla, jež ho přepravilo do věznice. Protože zbývalo jen nemnoho času do konce směny, rozhodl se jeden z vedoucích půlsměny, že Matoušovu práci dovede do konce sám. Jinak vedoucí řídili pokračování prací tak, aby přes snížení počtu pracujících došlo k co možná nejmenším ztrátám. V takovém případě se ukázala výhoda toho, že vězni nezůstávali jen u jednoho stroje, a tak se naučili pracovat se všemi stroji a nástroji ve slévárně.

Během návratu do věznice řekl zdravotník Matoušovi:

„Bud'te v klidu, takhle končí každý nováček. A 23,5 hodiny je docela dost. Vy to tady těch deset let vydržíte mezi nejlepšími.“

Matouše potěšilo, že mnoho nováčků odpadá dřív. Byl by se dal se zdravotníkem do řeči, ale neměl na to sílu.

Pokud by pracoval ve slévárně o něco déle, poslali by ho již čtvrtý den do práce, ale jelikož byl nováček, mohl ležet v „ošetřovně“ celé čtyři dny. V těch dnech si nechal snížit porce jídla z 2,5x na 2x, ale před návratem do práce je navýšil na 2,8x. To bylo jedno z obvyklých čísel - 2x, 2,5x, 2,8x, 3x, dokonce někdy 3,5x, občas se objevil nový, neobvyklý, násobek porce běžného vězně; z technických důvodů však bylo možné požadovat jen násobky zaokrouhlené na jedno desetinné místo, a to od 1,0 do 9,9; přičemž jakkoliv velká porce (do 9,9x) byla akceptovatelná, pokud jí vězeň snědl vždy alespoň velkou část a nebylo obvyklé, že by nechával zbytky, což se ovšem nikdy nedělo častěji než velevýjimečně, a tak nikdo nevěděl, co by dotyčnému hrozilo.

Matouš se ve slévárně hroutil mnohem méně často než ostatní pracovníci, už dokonale věděl, jak kterou činnost vykonávat, aby ho to stálo co možná nejméně sil; již dříve věděl, že práce s energií je o detailech. Jednou za čas, jako každý, přešel i Matouš na jinou směnu, ale na všech směnách, u všech strojů platil za spolehlivého pracovníka.

Život ve věznici šel svým tempem; každých 5 - 6 týdnů se Matoušovi dostalo možnosti vidět svého syna, většinou ve volný den. Každý vězeň měl nárok na 2 hodiny návštěv měsíčně. Tento limit mohl být navýšen na základě žádosti ředitele věznice, ale Matoušovi stačil (a musel stačit). Vzhledem k tomu, jak často syna vídal, mohli spolu vždy trávit něco přes 2,5 hodiny, protože limit se, pokud nebyl vyčerpán, mohl navyšovat až do výše 10 hodin.

A co bude s dětmi?

Tomáš byl umístěn do dětského domova v Hloubětíně. Tak jako Matouš šel na Pankrácí nejprve k zástupci ředitele, Tomáše policistka uvedla k ředitelce domova, předala jí nějaké dokumenty a odešla.

Ředitelka se jmenovala Milada Planá - byla to velmi příjemná šestapadesátiletá žena.

„Nashledanou," pozdravil Tomáš odcházející policistku, pak zůstali s Miladou v místnosti sami.

„Posaď se," zečala Milada rozhovor ukázavši na křeslo před svým stolem.

„Dobře," řekl tiše Tomáš a usedl na křeslo, zatímco Milada pokračovala:

„Slyšela jsem o tvém příběhu, takže se o tom moc bavit nebudeme. Já jsem teta Míla a kdybys něco potřeboval, tak se na mě, nebo na jakoukoliv jinou tetu, můžeš obrátit..."

Milada Tomášovi chvíli vysvětlovala, jak to chodí v dětském domově, Tomáš se na nic neptal, jen pozorně poslouchal, co ředitelka říká; přestože ji všichni oslovovali jako „tetu Mílu", on jí ještě dlouho říkal „paní ředitelko".

Tomáš na Miladu působil velmi zakřiknutě, což připisovala jeho psychickému stavu. Ostatní děti chodily ještě do školy, ale to se Tomáše netýkalo, jelikož už beztak zbývalo jen pár dnů do konce školního roku.

V den příchodu dovedla Milada Tomáše do pokoje, kde měl žít se třemi spolubydlíci, dokud jeho otce nepustí z vazby. To ještě nečekali, že Matouš bude odsouzen a Tomáš tak bude v domově až do svých osmnácti let. Spolubydlíci byli přibližně stejně staří jako Tomáš, ale Tomáš s nimi zvláště první den příliš nepromluvil.

Jeden z nich, Marek, se zdál být klidný a nepříliš hovorný, zato Jan a Roman byli velmi divocí a také se začali Tomáše vyptávat na všemožné otázky; protože ale Tomáš neměl chuť na rozhovor s nimi, odbýval je odpověďmi velmi stručnými a chlapce příliš nebavil; tak odešli z pokoje, nejspíš za lepší zábavou.

Teprve po jejich odchodu na Tomáše promluvil i Marek, leževší dosud na své posteli, protějščí Tomášově - Tomášovi náležela horní postel nalevo (z pohledu ode dveří), pokoj byl malý, byť nad matracemi zbývalo dost místa, aby na posteli mohl člověk menší výšky i stát, v pokoji se nacházel jen jeden stůl se židlí, umístěný pod oknem, mezi postelema, a k horním postelím byla přidělena otočná obdélníková deska určená hlavně k odkládání věcí na noc, ale dostatečně pevná i na psaní, chodbička od dveří k postelím byla celá vyplněna skříněmi, takže do pokoje by se nevešlo už asi vůbec nic, podobná byla většina pokojů v domově - tiše naslouchaje rozhovoru těch dvou s Tomášem. S Markem už Tomáš mluvil více a docela si rozuměli; bavili se spolu, dokud nepřišel čas odpolední svačiny, na niž oba společně odešli.

Romana i Jana se všichni báli - platili za šikanéry, kterým je lépe se vyhnout; Marek však tvrdil, že je dobré být s nimi na jednom pokoji, neboť se svými spolubydlíci se snaží nerozpoutávat zbytečné konflikty; nelze sice tvrdit, že by se za ně kdy postavili, ale i vědomí, že jsou Marek a Tomáš jejich spolubydlíci, vedlo potenciální agresory od myšlenky útoku právě na ně; sdílení pokoje s nejobávanějšími obyvateli domova tedy poskytovalo Markovi a Tomášovi jistou ochranu.

Marek se stal Tomášovým docela blízkým přítelem a protože se ani jeden z nich s jinými dětmi moc nebavil, bývali velmi často spolu. O dívky se Tomáš příliš nezajímal a nenašla se žádná, která by se hned ze začátku zajímala o něj.

*****

Jak jsme řekli, bylo rozhodnuto, že Tomáš nastoupí do nové školy až od září a druhý den svého pobytu v domově se měl dostavit za psychologkou, která jsouc zaměstnankyní dětského domova sem, majíc ordinaci nedaleko, docházela, kdykoliv to bylo zapotřebí.

Co měl asi té paní Tomáš říkat? Někdo cizí se ho vyptává na různé věci, do kterých mu nic není chtěje zjistit, není-li Tomáš blázen, nebo co; a ještě si u toho cosi zapisuje. Paní doktorka z něj

zkrátka nedostala skoro nic a Tomáše by náramně zajímaly ty její poznámky, protože absolutně netušil, co si někdo může z „ničeho" poznamenat.

V dalších dnech si Tomáš pomalu zvykal na pravidelný režim domova. Většina dětí chodila do školy - ve Chvaletické ulici, tedy asi 500m od domova s cestou po klidné ulici -, a tak býval domov v dopoledních hodinách skoro prázdný, oběd býval podáván ve škole a v domově tak obědvali jen ti, kdo ve škole nebyli a jeho zaměstnanci. Po poledni se vracívali všichni, kdo neměli odpolední vyučování; je pravda, že zvláště starším obyvatelům domova byla dopřána jistá dávka volnosti, ale nikdo nesměl nepřijít ze školy; pokud by chtěl někam odejít, musel se nejprve domluvit s vychovatelkou. Vychovatelky to pak ve většině případů povolovaly, nesměly však získat dojem, že dotyčný odchází z jiného důvodu, než tvrdí; také, to se týkalo hlavně mladších, nebyli obyvatelé pouštěni každý den. Nestávalo se, že by se někdo, kdo byl takto uvolněn, nevrátil; když chtěl někdo utéct, udělal to obvykle jindy.

Každý den dostávali obyvatelé domova šest jídel, jen výjimečně pět. Jednalo se o snídani, oběd a večeři, doplněné dopolední svačinou - zpravidla ve škole - a dvěma, občas jednou, odpoledními svačinami.

Jinak než ostatní

Přešly prázdniny, během nich se nic zajímavého nestalo; byl uspořádán třítydenní tábor a jinak se většinou bylo doma. V září pak všichni nastoupili do školy, Tomáš do jedné třídy 4. ročníku spolu s Markem a Romanem. Škola Chvaletická byla velická, její potenciál vycházel i z dětského domova; děti z domova byly úmyslně rozděleny do různých tříd.

Tomáš a Marek ve své uzavřenosti sledovali okolí. Začal s tím Tomáš; snad podvědomě hledal nějaký výsledek, možná ho to jenom bavilo. Samozřejmě, že jedním z hlavních témat jejich hovorů bylo chování Romana a Jana k ostatním spolubydlícím; nejhorší bylo, že nikomu z nich nemohli pomoci a byli jen rádi, že agresori neútočí na ně samé.

Jednoho dne se ale Tomáš dostal do složité situace. Byl zrovna venku s Markem, ale najednou se rozhodl dojít si pro něco do pokoje; s tím však nepočítali Jan a Roman.

Tomáš otevřev dveře pokoje uviděl oba své dravé spolubydlící a v jejich společnosti chlapce, který do domova přišel teprve před pár měsíci; Tomáš o něm moc nevěděl, ale jeho situace asi byla s Tomášovou docela srovnatelná. Roman a Jan samozřejmě nikdy neměli jen jeden cíl, naopak - snažili se podřídit si dobré dvě třetiny chlapců, u nichž to bylo možné, a dokonce si troufli i na některé holky. Vyděšené oběti agresory nikdy neudaly a znalost situace by zřejmě také k ničemu nevedla.

„Zavři," řekl Roman.

Tomáš vstoupil a řekl:

„Co to tu děláte?"

„Drž hubu!" odsekl Roman, oba stále drželi svou bezmocnou oběť opřenou o stůl.

„Pusťte ho," řekl mírně Tomáš, ale Roman na odpověď jen praštil loktem do své kořisti.

Tomáš se zamyslel a pak zaútočil na Jana, stojícího napravo. Pak se mu podařilo hocha uvolnit a tento svižně zmizel. Tím ovšem Tomášův úspěch skončil.

Roman s Janem se na něj vrhli a jsouce naštvání ho zbili nedbajíce, zda na něm bude něco vidět.

Když odešli a Tomáš se trochu vzpamatoval, vzal to, pro co přišel, a vydal se najít Marka. Potkal ho na chodbě, kterak jde k pokoji; když totiž Marek viděl vycházet Romana s Janem, došlo mu,

proč se asi Tomáš tak dlouho nevrací.

„Řeknu to ředitelce," prohlásil Tomáš vypověděv Markovi, co se stalo.

„To bych nedělal," oponoval mu Marek. „Jestli to neví, stejně s tím asi nic neudělá."

„A myslíš, že si toho na mně stejně nikdo nevšimne. Určitě nečekaj, že to nikomu neřeknu. Možná proto si předtím na nikoho z nás netroufli. Známe je i jinak než jako agresory, a navíc jsme teď dva."

„A co když změní názor?"

„Tak budeme v prdeli."

„Přesně tak."

„Když v tom pojedou já, tak ty taky."

„Znám tě."

„A?"

„Když s něčím začneš, tak toho nikdy nenecháš."

„To máš pravdu. Ty se bojíš?"

„Ne. Já vím, že to dopadne špatně, nebo to nedopadne nijak."

„Takže myslíš, že do toho nemám chodit?"

„To ne."

„Tak až přijde ředitelka, tak za ní zajdu."

*****

Milada toho dne přišla až tři hodiny po oné události, a tak si samozřejmě stačila jiná vychovatelka všimnout známek po Tomášově nerovném zápase se šikanéry. Tomáš jí však řekl, že se nic nestalo a ona se s tím spokojila, neboť věděla, že v dané situaci není dobré naléhat. Tomáš se ovšem také zeptal, kdy přijde Milada a krátce poté, co se objevila, ji zašel navštívit.

„Dobrý den, paní ředitelko," řekl Tomáš vstoupiv do Miladiny kanceláře.

„Co se ti stalo?" zeptala se Milada pohlédši na Tomáše.

„O tom jsem s váma chtěl mluvit. Byli to moji spolubydlíci - Honza a Roman. Víte o nich něco?"

„Vím," připustila ředitelka, „ale myslela jsem, že tys s nima problémy neměl."

„Dokud jsem je nevyrušil při jejich praktikách."

„Chtěl bys přeložit na jiný pokoj?"

„To rozhodně ne. Ale chtěl bych proti těm dvěma něco dělat."

„S nima je lepší si prostě nic nezačínat. Na ně neplatí žádný trest a my jim některé radši ani nedáváme; třeba když jim zakážeš chodit ven, tak akorát způsobíš, že si od nich ostatní vůbec neodpočinou. Můžeme je hlídat, ale víš dobře, že na to není čas a chytit je skoro není možné. A do žádného speciálního zařízení je dát nemůžeme; za prvé to nejde udělat jenom kvůli šikaně, a navíc vlastně ani nemáme žádné důkazy; jediné kdyby někomu způsobili vážnější zranění, ale to oni nedělají."

„A co kdybyste je aspoň rozdělili."

„Do jiného domova nám nikoho nevezmou, s tím už máme zkušenosti; a dát jednoho z nich na jiný pokoj, by přineslo jenom další problémy pro jejich nové spolubydlíci. My jsme už chvíli hledali někoho vhodného k Markovi, protože když byl s nimi sám, báli jsme se, že by se na něj mohli taky zaměřit; ale to se snad nestalo. Měli jsme dojem, že vy oba jste proti nim docela odolní. Teď se bojím, že jsme se rozhodli špatně."

„To určitě ne, paní ředitelko; já jsem je sám vyprovokoval, ale nelíbí se mi, co dělají ostatním."

*****

Často se stalo, že z domova někdo utekl, ať už z různých důvodů. Vždycky však byli utekší nalezeni a vráceni. Jednou se rozhodl utéct právě Roman, opět neúspěšně. Když se vrátil, rozhodl se Tomáš zjistit, proč ho chytli.

„Vždycky tě chytí," řekl mu Roman, ale Tomáš nevěřil, a tak naléhal:

„A jak tě našli zrovna teď?"

„Kdybych nechtěl, aby mě našli, tak mě taky nenajdou," prohlásil Roman sebejistě, ale Tomáš to

nechápal:

„Proč ses teda nechal chytit?“

„A proč bych žil někde na ulici?“

„Takže tys utekl jenom ze srandy?“

„Chtěl jsem si od toho tady odpočinout.“

Taková informace Tomáše velmi překvapila, a tak se rozhodl vyzpovídat co nejvíce utekších; jako by snad měl nějaký cíl.

*****

Byl konec dubna roku 1993, Tomáš byl oblíbený v kolektivu, byť se od něj sám spíše izoloval. Ve škole měl skvělé výsledky, se svými spolubydlicími neměl žádný problém, byť by je nejrádši přivázel ke stromu a nechal každého, ať si s nimi dělá, co chce; to by si plně zasloužili.

Tomáš si ke svému záměru vybral dobré období - už nebyla příliš velká zima a další byla daleko. Vzal batoh a do něj umístil většinu svých věcí; především 10 000 Kč, které dostal v hotovosti od otce ještě než na něj byla uvalena vazba. Když měl hotovo, zamyslel se, zda ještě něco nezapomněl. 10 638 Kč, zbytek měl našetřený z drobného kapesného, které v domově dostávali, nůž, teplou deku, oblečení univerzálního druhu, lahev s pitnou vodou a pár dalších věcí. Pak odešel. Bylo odpoledne, pěkný, běžný den, nikdo ho neviděl a bylo možné, že si jeho odchodu nevšimne dost dlouho. Markovi schoval do postele dopis, nechtěl, aby ho našel moc brzo a doufal, že se nebude divit, že Tomáš není k nalezení.

Vyšev z domova zamířil Tomáš k tramvajové zastávce Sídlíště Hloubětín, kde nastoupil do tramvaje a dojel k vysočanskému nádraží. Víme, že se v Praze vyznal, a navíc svůj útěk chvíli plánoval; chtěl se rychle dostat co nejdál, pomáhalo mu, že z Prahy lze bez problémů dojet snad do všech českých měst, a tak nebylo pravděpodobné, že by někdo zjistil, kam zamířil; navíc je spousta míst, kde mohl nastoupit do autobusu nebo vlaku a i kdyby se jim podařilo najít správné nádraží a nějak se stalo, že by si někdo všimnul jedenáctiletého chlapce a ještě si pamatoval, kam odjel, bylo skoro nemožné zjistit, kam šel opustiv nalezený spoj.

Konstatovat, že měl Tomáš štěstí, když 13 minut po jeho příchodu na nádraží odjížděl rychlík na Hradec Králové, by bylo neobjektivní, neboť odtud každou chvíli něco odjíždí; Tomáš si okamžitě sebedovědomě koupil jízdenku do Hradce, samozřejmě přibližně věděl, kde to je, a podíval se do jízdního řádu, kdy vlak přijíždí. Teprve když už jel mu došlo, že všichni, s kým o útěcích mluvil měli pravdu. On sice původně měl větší důvod než ostatní - nalezení vraha své matky, což byla jediná cesta, jak dostat otce z vězení -, jenže to bylo neproveditelné, pokud se nemohl skrývat v Praze nebo okolí a to nemohl, neboť by byl určitě nalezen. Změnil tedy svůj cíl, rozhodl se být pryč tak dlouho, jak jen to bude možné a třeba se po návratu pokusit opravdu něco zjistit; vždyť měl u sebe stále klíče od svého bytu, kde by mohl za nějaký čas, až se na něj zapomene, začít bydlet. Když o tom tak přemýšlel rozhodl se šetřit prostředky tak, aby se mohl vrátit do bytu, kde jistě nalezne dalších pár korun, za rok. Než ale trávit zimu někde v přírodě, bylo by lepší přeci jen si najít nějaké vhodné bydlení. Tomáš dobře věděl, že kdyby se chtěl vrátit, nic mu v tom nebude bránit.

*****

Krátce po Tomášově útěku ho Marek začal hledat, a tak se začalo připravovat pátrání po něm.

Marek se útěku divil a Milada ho vůbec nemohla pochopit. Jak šly hodiny a později dny a měsíce, kdy Tomáš nebyl k nalezení, smířovali se všichni s tím, že Tomáše už asi nikdy neuvidí; jen Marek věřil, že Tomáš dosáhne svého cíle, dokonce byl přesvědčen, že není příliš daleko, jen si dává pozor, aby ho nikdo nenašel.

Smíření

Milada dělala vše proto, aby Tomáše našla, a to déle než bývalo obvyklé, byť na konci v tom již

byla sama. Dokonce několikrát navštívila Matouše, ze kterého dočasně udělali vedoucího púlsměny, protože by asi nebyl schopen těžké práce a také bylo třeba, aby měl maximum času na schůzky s Miladou, která, poněvadž Tomáše velmi dobře znala a byla vystudovaná psycholožka, byla shledána za nejvhodnější pro hledání možného směru Tomášova útěku - to samozřejmě prosadila sama.

Po několika schůzkách výborně poznala i Matouše a ke konci, ve zmiňované době, kdy už jen sama pátrání nevzdávala, se vlastně snažila také něco zjistit o případu, pro který byl Matouš ve vězení. Teprve teď pevně uvěřila v Matoušovu nevinu; ač byla skvělá psycholožka, nebyla si dosud jistá, zda Tomáš skutečně říká úplnou pravdu a ona profesionálka, která Tomáše vyslíchala, byla přesvědčena, že lhal. Teď už se Miladě Tomášův obraz složil dohromady a ona pochopila, proč utekl a snad aspoň kouskem své optimistické mysli věřila, že žije a opravdu je někde schovaný. Nebylo však v Miladiných možnostech, aby se snažila vyřešit vraždu Daniely Tréglové.

Když vedení věznice usoudilo, že by Matouš měl být schopen normální práce, přeřadili ho zpět na manuální práci. Dosud Matouš pracoval tak, aby se zbytečně nepředřel, ale teď už mu na ničem nezáleželo a začal v práci utápět svůj žal; jestliže dosud platil za spolehlivého pracovníka, nyní již byl tak ceněný, že dostával i o něco více volna, aby byl udržen ve formě. Když už Matouš neměl syna, se kterým by se scházel, začal se docela pravidelně vídat s Miladou, od níž alespoň dostal nějaké informace o dění venku.

20. srpna 1993 dostal Matouš Trégl dopis. Byl to první dopis pro něj od synova zmizení - kromě Tomáše mu nikdo žádný dopis neposlal. Dopisy se rozdávaly spolu s jídlem - vedení postupně došlo k tomu, že se tím ušetří nejvíc práce - každý se prostě před jídlem podíval, zda mu něco nepřišlo a u výdeje si o dopis řekl. Občas se někdo zapomněl podívat a takovým byl zbylý dopis jednoduše předán po vydání jídla.

Matouš nečekal žádné psaní a vůbec ho nenapadlo podívat se na seznam. Překvapilo ho, když se od výdejního pultu ozvalo:

„Matouš Trégl tady má dopis!“

Matouš se pro dopis pomalu vydal, neslibuje si od něj vůbec nic. Cestou ke stolu se na něj sotva podíval, ale posadiv se, přece se nad ním zamyslel. Adresa byla napsána hůlkobým písmem a už to Matouše zaujalo - byl to úplně stejný styl, jaký používal Tomáš. Na razítku stálo *Choceň 19.8.1993*. Teď už ani sám Matouš nevěděl, co si o dopisu myslet; jen ho musel rychle otevřít.

Ahoj tati.

Odjel jsem a nemůžu Ti napsat kam, nehledej mě, nenajdeš mě. Mám se dobře, jsem dobře zajištěn. Původně jsem chtěl být v Praze a zjistit, jak to tenkrát bylo, ale nějak jsem to nedomyslel, a tak jsem tam, kde jsem.

Pošli potom tenhle dopis také do dětského domova, na jméno Milada Planá, to je naše ředitelka, ať ví, že jsem v pohodě. Ať ho taky ukáže Markovi, se kterým jsem byl na pokoji.

Doufám, že se to dá ve vězení vydržet, teď se dlouho neuvidíme, ale pořád na tebe myslím.

Tetě Míle bych chtěl poděkovat za všechno, co pro nás v domově udělala, doufám, že jí nikdo nedělá moc velké problémy.

Na Marka si také každý den vzpomenu, snad se spolu ještě někdy uvidíme.

Zatím se všichni mějte dobře.

Zdraví vás

Tomáš

Bernard Stránský

Jen málokdo z nás si dovede představit, co Matouš pociťoval po ty čtyři měsíce, než mu přišel onen naprosto nečekaný dopis. Jak to bylo v té době s Tomášem si snad povíme níže, nyní pokračujme v příběhu Matoušově.

Jednoho zářijového dne, tedy přibližně měsíc potom, co se dověděl, že Tomáš žije, jel Matouš ze šichty vzpomínaje na spoustu věcí. Teď už ho Tomášův osud netrápil, říkal si, že když něco takového napsal čtyři měsíce po svém útěku, snad se má opravdu dobře. Samozřejmě se také nedávno znovu setkal s Miladou. Dnes byl den v měsíci září naprosto běžný, Matouš trochu propadnul vzpomínkám - jak rád by si vyšel do lesů kousek od Prahy, jaké by bylo sledovat v mírném předpodzimním větru barevné stromy v naší krásné krajině. Být cesta o něco delší, snad by mohl i usnout - nikoliv z únavy, ale z toho zasnění.

Když transport zastavil, Matouš se vydal ven - tak jako vždy. Vystupovalo se u vchodu z Tábořské ulice; před věznicí zde byla vyhrazena místa „jen pro vězeňskou policii“, naproti ulice klesala do podjezdu, a tak proti vratům ani nebyly vstupy domů; pokud však transport zastavil ve druhé polovině vyhrazeného stání, již se vystupovalo proti rampě k ulici Pátého května, u které stála normální zástavba.

Jak Matouš vystoupil, všimnul si, že strážník u vozu vůbec nedává pozor - koukal úplně jinam. Byl to snad pud, snad intuice, něco prostě Matouše přimělo nepozorovaně přeběhnout docela rušnou ulici a ukrýt se za jedním z aut u domů na protější straně. Dveře sousedního domu se zdály být pootevřeny - jaké štěstí v tom pro Matouše bylo! Rychle, ale bezpečně do toho objektu vstoupil. Za dveřmi ležely na zemi klíče od domu a bytu. Matouše ještě napadlo zavřít dveře, pak vzal klíče a zamířil po schodech vzhůru - nezapomínejme, že měl ruce spoutané za zády.

Cestou nikoho nepotkal, zastavil se tedy až u dveří na půdu, kde nebyla velká hrozba setkání s kýmkoliv. Chtěl si alespoň přetáhnout ruce přes hlavu dopředu, ale nešlo mu to; tak se svalil na záda a nyní uspěl. Nohy protáhnul před pouty a tím se stal maličko svobodnějším.

Nyní se Matouš jal zkoušet klíče do jednotlivých zámků. Uspěl ve třetím z pěti pater. Opatrně otočil klíčem v zámku, pak zvolna otevřel.

Chodba byla velmi tmavá, byť nebyly ani tři hodiny; Matouš ji však stihl rychle přehlédnout a zamířit, opatrně zavřev dveře, ke kumbálu nalevo. Byl to skutečně kumbál a Matouš se tam mohl schovat, dokud si sem někdo pro něco nepřijde.

Z kumbálu se dalo podle zvuků sledovat dění v sousední kuchyni, na chodbě a přirozeně i na záchodě. Matouš tak vyzoroval, že v bytě budou dva lidé. Devítiletý Libor, asi o patnáct měsíců mladší než Tomáš, a jeho matka Petra, ta byla o čtyři roky starší než Matouš. Z poslechu tedy Matouš zjistil, že se jedná o docela normální rodinu; také zvěděl, že právě Petra ztratila ty klíče za vchodem, protože o tom telefonovala s manželem. Kolem páté hodiny přišel i otec rodiny, Bernard. K rodině Stárských patřila ještě dvanáctiletá Lada, která však dnes přijít neměla.

Matouš chtěl v kumbále vydržet do tmy, docela se bál, aby ho nikdo nenašel, ale neodvažoval se pohybovat po bytě.

Když se setmělo, Matouš se přiblížil ke vstupu do kumbálu a začal se více zajímat o rozložení bytu a děje na chodbě. Naproti kuchyni, od Matouše tedy skoro jen přes chodbu, byl pokoj Liborův; Matouš si jej zvolil a když měl tu možnost, přeběhnul chodbu, vklouznul do vyhlédnuté místnosti, porozhlédl se po ní; byla docela velká a vedle kanape byl stůl s ubrusem skoro až na zem. Ten se Matoušovi hned zalíbil - neměl pod ním sice extra pohodlné ležení a na užší straně již ubrus tak nízko nedosahoval, Matouš však neočekával lépe skryté a zároveň v jeho situaci dostupné místo; rozhodl se tak strávit noc pod stolkem a zítra přes den si rozmyslet, co dál.

*****

Když se Libor vrátil do pokoje, ničeho si nevšimnul; lustr vrhal stín ubrusu tak, že z Matouše

nebylo z většiny pokoje vidět vůbec nic. Vše pokračovalo tak, jak si to Matouš přál, až do chvíle, kdy šel Libor definitivně spát. Tehdy se Matoušovi definitivně ulevilo.

V noci nebyla úplná tma; ve městě do bytů vždy proniká nějaké světlo z okolí a ani zde tomu nebylo jinak. Je to zvláštní, ale to světlo spíš dodává místnostem na strašidelnosti; v souvislosti s nějakým divným pocitem tak Libor snad Matouše zahlédl. Asi ano, proč by se jinak díval pod stůl? Jelikož počítal se strašidlem, nedošlo u něj k úleku, když Matouše spatřil.

Víc se lekl Matouš a chytil Libora za ruku, kterou Libor nadzdvihl ubrus.

Na takový krok existují dvě možné reakce, naprosto protikladné; nemůžeme čekat, že by to od Matouše bylo v oné situaci promyšlené, ale nic lepšího asi udělat nemohl; a měl štěstí, i proto, že z jeho dotyku Libor ucítil klid.

„Neprozrad' mě," řekl tiše Matouš nakloniv se k Liborovi.

Libor si už na Matoušovu přítomnost zvykl. Z Matouše šel klid a Libor mu snad věřil; mohl ho buď okamžitě prozradit, nebo se s ním dát do tichého hovoru. Zvolil druhou možnost.

„Kdo jste?" začal.

„Jsem Matouš Trégl. Utekl jsem z vězení," řekl Matouš.

„Za co vás zavřeli?"

„Za něco, co jsem neudělal."

„To se stává. Táta dělá ve vězení."

Matouše se zmocnil ještě zvláštnější pocit. Je v bytě vězeňského zřízence! Ale co, že je vězeň na něm beztak lze zjistit na první pohled. S Liborem si docela rozuměli a nakonec se Matouš aspoň mohl natáhnout na kraji Liborova pokoje.

*****

Matouše probudilo zazvonění budíku; Libor ho zastavil a Matouš se Libora zeptal:

„Nemůže sem přijít třeba máma?"

„Neměla by," odpověděl Libor.

Sice by bylo bezpečnější se schovat, ale Matouš si prostě jen sednul do rohu pokoje kam ode dveří prakticky nebylo vidět a řekl si, že počká, až všichni odejdou.

Stala se však nečekaná věc. Během toho Matoušova sezení v koutě kdosi otevřel dveře; Matouš se nemohl nikam přemístit, aniž by tím na sebe upozornil.

Do pokoje vstoupila Petra Stránská. Chtěla něco říct, ale zavírajíc dveře si povšimla muže ve vězeňském mundúru a s pouty na ruku sedícího na kraji pokoje. Úlekem vykřikla, načež tu už byl její muž.

Objal svou manželku a současně obrátil zrak na Matouše. Matouš se zatím pomalu postavil.

„Kdo jste?" zeptal se Bernard.

„Matouš Trégl," řekl tiše Matouš, teď už mu bylo jasné, že se rychle vrátí za mříže.

„Znám vás," řekl Bernard.

To všechny přítomné překvapilo; všichni najednou ztuhli a čekali, co přijde. Bernard již jen jednou rukou držel Petru přes ramena, jinak byl úplně napřímen. Naprosto klidně pokračoval:

„Slyšel jsem, že jste utekl."

„Ale ty bys ho taky měla znát," obrátil se Bernard k Petře. „Bylas se mnou na jednom jeho soudě."

„Máš pravdu!" řekla Petra s úsměvem vzpomněvši si na Matouše. „Matouš Trégl, tomu přece zabili ženu a tamti ho pak za to odsoudili!"

„Přesně tak," potvrdil Bernard stále stejně klidným hlasem Petřino tvrzení.

„Hovada justiční..." uzavřela Petra.

Nastalo ticho. Matouš se s úlevou opřel o zeď. To ticho mohl narušit jen Bernard a také to udělal.

„Nedáte si s náma snídani?" navrhl.

Matouš přijal. Petra Stránská toho dne přišla do práce o něco později, ale to nebylo podezřelé.

*****

Z práce a školy se všichni vrátili rovnou domů, nečekaným návštěvníkem byla překvapena

hlavně Lada, která se, spavši u kamarádky, s Matoušem ještě nesetkala.

Bernard Stránský skutečně pracoval ve vězení, avšak nedělal dozorce, byl zpracovávatelem pošty. Petra pracovala na ministerstvu vnitra, ale příliš se tam nesetkávala tajnými informacemi, byť si musela udělat bezpečnostní prověrku; to místo jí sehnal Bernard, ale i předtím dělala ve státní správě, což v Praze není nijak neobvyklé. Obě děti navštěvovaly základní školu.

Bernard se zajímal o mnoho kauz a velmi rád sledoval soudní procesy, pro něž si někdy bral i volno. Od začátku věřil v Matoušovu nevinu, nyní považoval za svou povinnost mu pomoci; vlastně byl rád, že dostal tu možnost. Už po Matoušově nástupu do vězení se mu podařilo zajistit, aby každý, nebo skoro každý, Matoušův dopis dovnitř i ven cenzuroval právě on a kdyby se snad Matouš chtěl pokoušet o domlouvání útěku, možná by riskoval nejen své místo, ale i svou svobodu, aby mu pomohl; je ale pravda, že Matoušovy dopisy by bez problémů procházely rukama všech cenzorů.

Bernard byl sice formálně normálním zaměstnancem, ale měl větší slovo než ostatní - k tomu mu pomáhaly 3 věci: za prvé patřil mezi služebně nejstarší; za druhé si uměl o něco říct; za třetí byl velice inteligentní. Z Matoušových dopisů chtěl Bernard i něco zjistit o Matoušovi a jeho okolí, takže vlastně věděl o všem, co se stalo a četl i Tomášův poslední dopis; i on věřil, že Tomáš žije a ten dopis mu dal skoro až jistotu.

Když Bernard odpoledne přišel domů, řekl Matoušovi:

„Navečer nám někdo přijde říct, že jsi utekl; to se dělá vždycky, aby se dotyčný nemohl skrývat v okolí věznice.“

„Ale nebudou vám prohledávat byt.“

„Ne. Pokud jim nenaznačím, že by tu třeba někdo byl.“

„Jsem rád, že jsem se dostal zrovna k vám, ale taky musíme vymyslet, jak se zbavit tohohle.“ Tímhle Matouš samozřejmě myslel pouta, která měl stále na rukou.

„To jsem zařídil,“ řekl mu na to Bernard, „zítra dostanem klíč. Požádal jsem jednoho strážce, aby mi půjčil náhradní železa, to se občas dělá a nikomu to není podezřelé. A všechny klíče od pout jsou stejné.“

„Spíš musíme zařídít, aby Matouš mohl taky někdy ven,“ vstoupila do hovoru Petra přisedší před chvílí ke stolu.

„Tomu musíme dát aspoň měsíc nebo dva, dneska by ho někdo mohl dost lehce poznat,“ pravil Bernard.

„Já ho předělám tak, že ho nikdo nepozná, ale chvíli mi to bude trvat,“ řekla Petra.

Tak nějak hovor pokračoval, nakonec se všichni shromáždili u stolu a hlavně Matouš vyprávěl o svém předchozím životě. Bernard se rozhodl, že bude sám pátrat po vrahovi Daniely Tréglové, klíče od bytu Tréglových by měl mít soused, kterému je Matouš dal, aby je prostě pro každý případ někdo měl; pro Bernarda by neměl být problém získat je, neboť měl průkaz věznice a mohl tak tvrdit, že jde byt prohlédnout kvůli pátrání po utekším Matoušovi - policie měla samozřejmě klíče vlastní, ale to bude soused těžko vědět; až Bernard klíče získá, bez problémů si nechá udělat kopii a dostane tak trvalý přístup do Matoušova bytu.

Večerní návštěva zřízence věznice proběhla bez problémů, Bernard ho dobře znal, tak se pozdravili a on odešel k dalším bytům.

Na hranici

Příjev do Hradce Králové, jal se Tomáš nejprve hledat obchod s mapami, což mu netrvalo příliš dlouho. U stojanu si vyhlédl dvě možnosti, nakonec se rozhodl pro mapu Orlických hor. Z obchodu

se vrátil k nádraží, odkud jel za necelou hodinu autobus na Rychnov nad Kněžnou a Rokytnici v Orlických horách. Ten se Tomášovi velmi hodil, a tak na něj počkal. Během čekání mohl alespoň nakoupit pár věcí, které mohl potřebovat. V Rokytnici se pak mohl rovnou vydat po zelené značce ven z města.

Měl vizi, že půjde nejkratší cestou k polské hranici, která mu poskytne ochranu před pátráním v Čechách. Očekával, že nebude problém přejít hranici, možná by mohlo být horší hledání nějakého příbytku, který by Tomášovi poskytl ochranu hlavně před deštěm.

*****

Pod hlavním hřebenem hor již Tomáše čekalo jen klesání do údolí, kterým procházela hranice; cestou však narazil na něco neočekávaného. Nalevo uviděl jakousi betonovou stavbu a hned ho napadlo podívat se k ní, jestli by se zde náhodou nemohl usadit. Objekt se zdál být nepoužívaný, ale zachovalý - jednalo se o pevnůstku vybudovanou před 2. světovou válkou; Tomášovi hned došlo, že bunkry jsou vyznačeny v mapě, tak se jal hledat další objekty. Brzy našel velký objekt R-S69 a řopík pod ním. R-S69 byl samozřejmě mnohem větší, ale velký se Tomášovi zdál až moc, byl poničen vytržením zvonů a jeho velikost stejně nebyla úplně využitelná, protože objekt byl velmi temný. Řopík byl v ještě lepším stavu než ten u cesty, samozřejmě byl také temný, ale menší; za hezkého dne mohl Tomáš pobývat venku, za nepříznivého počasí bylo možné interiér částečně, ale dostatečně osvětlit i svíčkou.

Na spaní měl Tomáš jako podložku deku, to ale ve studeném objektu nebylo úplně dostačující, a proto se Tomáš rozhodl v případě delšího pobytu pořídit něco lepšího. K jídlu si za své peníze mohl nakupovat pohodlně, problém však byl s místem nákupu - nebylo možné často chodit do jednoho a téhož obchodu, aby nebyl podezřelý, zároveň však nemohl jídlo dlouho skladovat, protože v jeho „domě“ byla sice zima, ale vlhko. Tomáš si také již v Hradci pořídil menší plynový vařič, díky němuž mohl bez problémů připravovat teplá jídla.

*****

Druhý den se Tomáš vydal do Bartošovic v Orlických horách a na hranici nacházející se na jejich konci. Zde se nacházel přechod, Tomáš chtěl ale jít jinudy; nemohl přece projít celnicí! Zde u hranic však zjistil, že zapomněl na jeden významný prvek - řeku Divokou Orlici. Hranice od jejích pramenů až k Českým Petrovicím byla prakticky neprůchodná.

Tomáš byl nejprve zklamaný, že udělal chybu, ale pak na autobusové zastávce seznal, že o víkendech se přes Bartošovice v 17:40 vrací turistický autobus ze Šerlichu do Žamberka, stavě též v Českých Petrovicích, odkud by v podvečer mohl přejít do Polska, kde by se tedy mohl pod nějakou záminkou ukrýt u nějakých důvěřivých lidí. Jenže v Čechách měl nyní výborný příbytek a rozhodl se zde zůstat do srpna. Nečekal, že by ho někdo mohl najít, přestože se občas ukáže i v okolních městech.

Jednou z dalších problematických věcí byla voda. Tomáš kousek od bunkru našel malý, raný, potůček, jenž začínal docela vydatným pramenem, na který se snad bylo možné spolehnout; chtěl si ovšem pořídit nějaké nádobí a též středně tlustou matraci, obojí si tedy zajel koupit do okolních měst. Vzal s tím i nějaké nářadí, které mu umožňovalo kultivování příbytku a poskytovalo další zábavu. Vůbec celý svůj pobyt zde vlastně bral jako jednu velkou hru.

Díky nástrojům a občas někde nalezenému použitelnému dřevu, jež se v lesích přeci jen objevit dá, si vyrobil například dveře pro svůj řopík a pak chtěl udělat i židli; když ale projektoval ty dveře, uvědomil si, že by se pohodlného sezení asi nikdy nedočkal, a tak si židli raději koupil ve Vamberku.

Když tak Tomáš občas zajel do města - víme, že finanční problémy neměl -, zakoupil třeba nějakou knížku a podobně; kromě čtení, hledání a připravování jídla a zvelebování bytu se Tomáš věnoval různým zajímavým činnostem, nejvíc ho asi bavilo prozkoumávat okolí - blízké i vzdálené. Jednou si třeba řekl, že využije již zmíněný autobus Žamberk - Šerlich a po hřebeni se přes nejvyšší vrchol Orlických hor - Velkou Deštnou - vrátí domů.

*****

V podobném duchu to šlo až do sedmého srpna. Toho dne, byla sobota, se Tomáš rozhodl vydat na cestu přes hranici. Řekl si, že by se možná mohl vrátit i do Prahy, ale přeci jen bylo dost brzo, a tak chtěl zkusit svůj původní plán.

Většinu svých věcí musel nechat v bunkru, a tak se rozhodl udělat z něj turistický příbytek. Již několik dnů předtím vyrobil dřeběné tabulky a šipky a na dveře přibil pár informací o používání řopíku. Občas sem někdo zavítal, nakonec si řopík oblíbily děti z nedalekých Bartošovic a alespoň ho udržovaly. Nikdo však nikdy nezjistil, kdo ho vlastně zařídil.

Cesta autobusem do Petrovic proběhla bez problémů, stejně tak nebyl problém ani s přechodem hranice. Tomáš věděl, že kousek od hranic je město Międzylesie, kam chtěl dojít, vzal to lesem kolem vsi Kameničky, kde narazil na skupinu tří dětí a dal se s nimi do řeči. Dorozuměli se bez větších problémů a došli k nápadu, že by se Tomáš mohl usatit u dvou z nich. Tomáš si sice nebyl jist, zda to bude správný krok, ale souhlasil, že to zkusí.

Spolu se dvěma z těch tří chlapců se tak Tomáš vydal k domu Grudłykových. Manželé Otto a Žaneta Grudłykovi pracovali oba v Mezilesí a měli tři děti - se dvanáctiletým Bertramem a devítiletým Tadeuszem se Tomáš setkal již v lese, pak do rodiny patřila ještě jejich sedmiletá sestra Adriana.

Tomáš svůj příběh trochu upravil. Řekl, že se jmenuje Marek Novák; jeho otec zabil jeho mámu a unesl ho, on pak od něj utekl a chce se někde schovat. Možná to Žaneta Grudłyková pochopila trošičku jinak, ale rozhošně se ukázalo, že Bertramův odhad byl správný - Grudłykovi Tomáše přijali.

*****

Tomáš se tedy ve své nové rodině zabydlel - řekl, že zde přečká zimu a pak se snad bude moci vrátit, teď by ho určitě vrátili k otci; bylo dohodnuto, že se pro Tomáše zakoupí učebnice v Čechách, když už nebude chodit do žádné školy a on určitě také pomůže s nějakou domácí prací. Se sousedy na ten rok prý problém nebude; Grudłykovi jim chtěli říct totéž, co řekl Tomáš jim a že zkrátka začne navštěvovat školu až za rok, zatím ho budou učit doma, což navrhla nějaká psycholožka. Toto řešení skutečně prošlo, a tak se zdálo, že Tomáš bude mít jen jednu potřebu. Napsal dopis, prý pro rodinného přítele, který má být odeslán z českého vnitrozemí, aby se podle razítka nedalo vytušit místo Tomášova pobytu. Vzhledem k tomu, že Otto se Žanetou měli stejně cestu do Čech, nebyl problém dopis 19. srpna odeslat.

Za hranicí

Grudłykovi si na Tomáše velmi rychle zvykli a i on se s nimi sžil, můžeme konstatovat, že již po měsíci byl Tomáš součástí rodiny a nikdo z ní nepomýšlel na to, že by měl na jaře odejít; Žaneta dokonce věřila, že Tomáše nakonec příští rok stejně přihlásí do polské školy a on tu s nimi zůstane.

Týden potom, co Matouš utekl, sledoval Otto se Žanetou zprávy; Otto vždy sledoval zprávy velmi pečlivě, kdežto Žaneta si k nim snad nikdy nesesdla; děti obyčejně na zprávy nekoukaly, neboť pro ně nebyly zajímavé, jen občas se u nich zastavil nejstarší Bertram; Tomáš se o zprávy také příliš nezajímal, neboť přeci jen úplně nerozuměl polským problémům, narozdíl od českých znal jménem jenom málo polských politiků a ani v geografii Polska nebyl příliš zběhlý; řekli jsme, že se učil používaje české knihy a toto učení bral skutečně tak, že se prostě za nedlouho zase vrátí do Čech, do Prahy.

Popsaného dne tak byla naprostá náhoda, že se Tomáš, Bertram a Tadeusz vyskytovali v době zpráv poblíž televize. Adriana cosi dělala ve svém pokoji, nakonec i Bertram a Tadeusz chtěli jít

ven, ale Tomáše zrovna zaujala jedna zpráva, a tak s Bertramem zůstali v hale, kde byl umístěn velký televizor; Tadeusz na chvíli odešel nahoru, neboť jej zprávy až příliš nudily. Tomáš a Bertram, když už seděli, rozhodli se na zprávy podívat do konce, netušíce, jak zajímavou věc uslyší.

Na řadu přišla reportáž o jakémsi snad i nebezpečném vrahovi utekším z pražského vězení; jelikož tento dosud nebyl znovu dopaden, lze očekávat, že se skrývá v zahraničí. Tomáše zaujalo již jméno dotyčného - Matouš Trégl.

To jméno si pamatovala i Žaneta, jež se také ujistila, není-li zmíněným vrahem ten, komu Tomáš psal onen dopis. Tomáš její tvrzení potvrdil.

*****

Čas šel, přešel březen, duben, květen... Tomáš stále žil u Grudłykových a zdálo se, že by Žaneta nakonec mohla mít pravdu ohledně Tomášovy budoucnosti. Samozřejmě, že on stále věřil, že jednou odhalí pravého vraha, i když jeho otec je již na svobodě.

Právě v květnu se Tomáš rozhodl, říct rodině svůj pravdivý příběh.

[(přeloženo z polštiny)

„Víte," začal krátce po večeři, „já jsem vám neřekl úplnou pravdu."

V tu chvíli ostatní nevěděli, o čem mluví.

„Neutekl jsem svému otci, utekl jsem z dětského domova; Matouš Trégl je můj otec. Mámu někdo zabil a tátu za to odsoudili. Ale já jsem toho vraha viděl. Nevěřili mi, když jsem tvrdil, že to nebyl táta. Dali mě do dětského domova a já jsem odtud utekl proto, že jsem chtěl dostat tátu z vězení. To chci pořad, jenže předtím jsem nemohl žít v Praze, aby mě nenašli; chtěl jsem se dostat do Polska, ale nakonec jsem se usadil v horách a jenom abych tam nemusel žít přes zimu, přešel jsem hranici a setkal se s váma."]

Grudłykovi byli Tomášovým vyprávěním překvapeni; samozřejmě, že se zajímali úplně o všechno, ale ani nic nedělali z toho, že jim prve neřekl pravdu; věděli, proč to neudělal.

*****

Tomáš potom zůstal u Grudłykových ještě přes prázdniny a v druhou zářijovou neděli odjel spolu s Ottou, Bertramem a Tadeuszem na nádraží v Lichkově, kde nastoupil cestu vlakem ku Praze.

Byt Tréglových nebyl daleko od pražského hlavního nádraží, a tak tam Tomáš došel pěšky. Zámky byly stejné - proč by je také kdo měnil. Tomáš tedy vstoupiv do domu vyšel do třetího patra a otevřel dveře do bytu. Zmocnil se jej nostalgický pocit; po cestách stále někam dál se konečně vrátil; a vrátiv se postoupil o velký kus dopředu. Teď se Tomáš mohl usadit znovu ve svém pokoji, v tom pokoji, kde žil od narození. Potom se podíval po penězích, aby zjistil, že již snad nebude od Grudłykových nic potřebovat.

Tomáš vzal peníze a šel si nakoupit nějaké potraviny; jistě, Žaneta Grudłyková byla výborná kuchařka, se kterou se jen těžko mohl měřit, ale byl schopen si i sám připravit chutný pokrm.

Dvojí pátrání

V dalších dnech se Tomáš snažil najít někoho, kdo by snad jeho matku mohl nemít rád; podařilo se mu už objevit skoro všechny lidi, s nimiž se Daniela měla v posledním roce setkat - než se s někým bude setkávat osobně, měl by už mít nějaké tušení o jeho možné vině, neboť by nebylo dobré se prozradit; nikdo mu ale podezřelý nepřišel - je pravda, že neměl zase tak moc informací, ale nic z toho mála na nikoho neukazovalo.

V době, o které mluvíme, již byl říjen, bylo to necelý měsíc po Tomášově návratu. Tomáš byl zrovna pryč - jako obvykle se snažil něco zjistit; občas sledoval nějaké lidi, někdy si prostě potřeboval venku najít nějaké informace.

Muž, který zde nebyl častým hostem, vousatý, asi čtyřicetiletý - možná však vypadal starší -

stoupal domem po schodech vzhůru; kdyby ho někdo potkal, což se tentokrát - jako skoro nikdy - nestalo, působil by na něj záhadně, jistě by si ho všimnul, avšak zároveň by se mu zdál seriózní, na nic by se tedy neptal - čekal by, že půjde k někomu z obyvatel.

Ten pán se zastavil ve třetím poschodí, přesněji u bytu s jmenovkou Tréglovi. Opět, jako u dveří domovních, vyjmul z kapsy klíče; pak odemknul. Byl to Bernard Stránský.

Bernard vstoupil, ale ještě v předsíni, ani nezavřev dveře, zůstal udiven. Zavíraje uvažoval, kterak se jakési neznámé pantofle ocitly u vchodu; byl přesvědčen, že původně tu žádné nebyly. Sundal si boty; to dělal vždycky, byť koberce bývaly velmi zaprášené. Dnes bylo uklizeno, jako by zde skutečně někdo bydlel. Bernard vstoupil do pokoje na konci chodby vpravo a zde již viděl nesporné známky života.

Kdo tady bydlí? - divil se. Podíval se, na co chtěl, ale pak se posadil ke stolu. Nechtělo se mu jen tak čekat, a proto zašel do kuchyně, jestli tam nebude káva; nebyla. Bernard našel v lednici otevřenou krabici s mlékem, a tak si jej ohřál v mikrovlnné troubě a pomalu horké upíjel. Nestačilo to do příchodu obyvatele, to se konečně dalo čekat.

*****

Bernard čekal asi hodinu, když uslyšel klíč v zámku. Tomáš se lekl, když zjistil, že není zamčeno; vždycky zamykal. Vstoupiv do bytu našel Bernardovy boty. Bylo jisté, že v bytě někdo je. *Je to snad policie?!* - napadlo jako první Tomáše. Teď se už nemohl obrátit a jít ven.

Jen na chvíli se Tomáš zarazil za dveřmi, které již předtím lehce zavřel. Nejprve pomalu a opatrně postupoval - zcela neozbrojen - ke dveřím svého pokoje. Kdo ví, co by dělal, kdyby zrovna jeho pokoj byl prázdný. Nebyl.

Tomáš plynule, ale ustrašeně otevřel dveře a za nimi spatřil jakéhosi muže. Potkat jej na chodbě, ani by si ho nevšiml; spíše by se snažil působit naprosto nenápadně a nevýrazně se pokusil, aby jím nebyl poznán. Zde však nebyli na veřejné chodbě, ale přímo v Tomášově pokoji. Ten muž měl klíč; a i další věc poukazovala na to, že nebyl zloděj, ani běžný policista; takový by se totiž nezul před pokračováním hlouběji, tento člověk měl úctu. Tomáš se Bernarda lekl.

„Dobrý den," pozdravil Bernard Tomáše naprosto jako sobě rovného; ani nevěděl kdo to je, snad to ale tušil.

„Dobrý den," odpověděl mu Tomáš. Bernard seděl za stolem, jako by byl doma, ale dával najevo vstřícnost; Tomášovi nezbylo nic než přistoupit na hru neznámého, ať už jí tento směřoval kamkoliv.

„Jsem Bernard Stránský, kdo jsi ty?" řekl Bernard přecházeje do jiného stylu.

„Jsem Tomáš Trégl. Co tu děláte?"

Na to Bernard čekal; teď věděl, kdo je ten chlapec, a navíc dostal vhodný prostor pro objasnění své přítomnosti Tomášovi:

„Znám tvého otce. Snažím se dokázat, že nic neudělal. Proto jsem tady; abych našel toho, kdo je vinen a dokázal tak Matoušovu nevinu."

„Vy víte, kde je táta?"

„Je u mě doma. Bude rád, až tě uvidí. Jak dlouho tady jseš?"

„Asi měsíc. Předtím..." Tomáš se rozhodl nepokračovat. Věřil Bernardovi, ale neměl jistotu; kdekdo mohl tvrdit to, co on.

„Přijel jsem," pokračoval Tomáš, „protože myslím, že by měl být čistý vzduch. Chtěl jsem vlastně dokázat to, co vy."

„Měl bys jít se mnou domů," řekl Bernard.

Řekli si tedy i pár věcí o jejich dosavadním pátrání, oba zjistili prakticky totéž - nebylo snad Danieliných nepřátel. Teď mohou spojit své síly, ale stále bude záhadou, kterým směrem by mělo jejich pátrání jít. Zatím se oba připravili na cestu na Pankrác.

*****

V Bernardově bytě byli všichni jeho obyvatelé, avšak zvuk klíče v zámku nikoho z nich příliš nezaujal. Bernard nebyl venku na pátrání poprvé, naopak - chodíval tam za oním účelem takřka

denně a většinou se vracíval ještě později.

Matouš a Petra byli společně v kuchyni, děti ve svých pokojích. Bernard šel kousek před Tomášem a vstoupiv do kuchyně, uviděv Matouše, pravil:

„Mám pro vás velký překvapení.“

Tomáš se zastavil za Bernardem, ačkoliv původně by se snad hrnul do kuchyně i přes případné zavřené dveře.

„Na něco jsi přišel?“ zeptala se Petra.

„Zjistil jsem, že v tom pátrání se angažuje ještě někdo; setkal jsem se s ním v Matoušově bytě.“

To Matouše překvapilo, šokovalo a postavilo. Tomáš stál stále trochu za rohem.

Bernard se otočil na Tomáše.

„Přivedl jsem ho,“ pravil Bernard.

Tomáš vesele a kvapně vstoupil do kuchyně, kde se však zarazil, jako by říkal - *Co?!* .

„Tomáši!“ řekl ohromeně ten, který o se tvrdil být Matoušem; Matouš však v místnosti nebyl.

Tomášovi se zdál jeho hlas podobný Matoušovu, ale jinak to byl úplně jiný člověk.

Tomáš nepohnut zůstal stát proti onomu muži.

Muž byl překvapen ještě víc a taktéž strnul.

Oba tam tak v tom němém údivu stáli; jeden před falešným otcem, druhý před váhajícím synem. Bernard a Petra se neodvážili nic říct.

Zrovna když se Bernard rozhodl narušit předlouhé ticho, vyšel ze svého pokoje Libor, že si v kuchyni vezme něco k jídlu; nečekal návštěvu a přišev do kuchyně tázavě pohlédl nejprve na Matouše, neboť vedle Bernarda zrovna stál. Stále však nikdo nic neřekl.

Matouš jen Liborovi vrátil pohled, ovšem nejistý; jako by říkal *Nevím, co říct* .

Libor se zamyslel. Pohlédl na oba své rodiče, avšak ti stáli jako solné sloupy nedávající žádné konkrétní znamení.

Zbýval tedy jen jeden člověk, k němuž se Libor mohl obrátit.

„Kdo jsi?“ zeptal se Libor Tomáše.

„Tomáš Trégl,“ odpověděl Tomáš.

Libor pohlédl na Matouše. Byla to pravda, o tom nebylo sporu.

„Ty jsi Matoušův syn!“ řekl trochu udiveně Libor.

Tomáš se zamyslel.

„Odkud jsem posílal svůj poslední dopis?“ zeptal se Matouše.

„Z Chocně,“ odpověděl bez váhání Matouš. „Ale pobýval jsi jinde. Předal jsem ten dopis Miladě Plané, ředitelce vašeho dětského domova. Byla by ráda, že ses vrátil.“

„Nemohu se ale ukázat v domově. Musím zůstat bydlet doma,“ řekl na to Tomáš.

Matouš se posadil. Tomáš mu už věřil, že je to on; jeho styl pohybu, jeho hlas - byly jeho; poznal i jeho styl vyjadřování, cítil, že je to on.

„Nepoznal jsem tě,“ řekl a usedl na vedlejší židli; kolem stolu se s trochou snahy mohlo vejít i sedm lidí.

„Když jsem utekl z domova, chtěl jsem prostě najít toho vraha, kterýho jsem viděl; přišel jsem na nádraží, musel jsem odjet co nejdál, aby mě nenašli. Chtěl jsem odjet za hranice. Nejdřív jsem dojel do Hradce Králové a pak jsem odjel do Rokytnice v Orlických horách, odkud jsem chtěl pokračovat pěšky. No a cestou jsem se usadil v horách...“

Tak Tomáš líčil všem své putování; samozřejmě, že všechny jeho cesty do Polska a zpátky do Prahy a vůbec celý jeho život i v domově, ale hlavně po útěku, zajímaly.

Hovořiti na toto téma nebyl problém až do hluboké noci a vlastně se pokračovalo i druhý den, kdy už Tomáš odjel spát domů; ono kolem stolu sice bylo místa dost, ale se spaním už to tak jednoduché nebylo - již dříve musela být do Liborova, pravda, velkého, pokoje umístěna postel pro

Matouše. Tomáš hodně chodil k Bernardovi, protože to přeci jen bylo bezpečnější než kdyby Bernard chodil k Tomášovi, a hlavně se zde Tomáš setkával i s Matoušem a ostatními přáteli; jen se mu stýskalo po Markovi, stále častěji na něj vzpomínal, ale nechtěl se s ním setkávat, aby nebyl vrácen do dětského domova.

*****

Pátrání pokračovalo ve stejném stylu celé měsíce, avšak ani v lednu nebyli Bernard ani Tomáš vůbec schopni definovat alespoň jednočlennou množinu podezřelých; došlo jim tedy, že se musí vážně zajímat o úplně jiné směry pátrání; konkrétní cestu ale našel Matouš.

Není-li motivem jakási msta Daniele, mohl by se motiv týkat Matouše... Byl ředitelem bankovní pobočky a spousta lidí mu mohla přičítat vinu za svůj osobní krach...

Byl tu únor. Již přes měsíc pátrači prověřovali novou cestu, jež se ukázala jako správnější - dala jim pět vážněji podezřelých; je-li mezi nimi vrah, to se ještě budou muset zjistit.

Návrat

Školní rok směřoval ke svému konci, ale Tomáš to příliš nesledoval, jelikož do školy nechodil; nadále se učil sám a věci chápal tak, jak považoval za nutné. Pátrání se ubíralo svým způsobem zvolna kupředu, spočívajíc stále v tichém prověřování a hledání podezřelých. Tomáš se už mohl scházet s Matoušem, kdy chtěl a s Grudlykovými byl v aktivním písemném kontaktu; stále však nevěděl nic o Markovi, ani o Miladě a jiných známých z dětského domova; to ho mrzelo, být v Praze a nemoci se setkat s tak dobrým přítelem; i on na něj snad někdy vzpomene.

Tomáš tedy usedl a napsal dopis. Adresu nechal napsat Bernarda, aby měl jistotu, že nikdo nepojme podezření, že dopis posílá právě Tomáš Trégl. Adresátem byl Marek Vála.

Tento dopis nikomu neukazuj a nikomu neříkej, co píšu. Vůbec nic nedávej najevo. Ani Miladě.

Ahoj.

Jsem v Praze. Přijel jsem v září, ale bál jsem se, aby mě nikdo nepoznal. Teď jsem se rozhodl Ti napsat.

Do září jsem žil v Polsku u jedné příjemné rodiny, předtím jsem také chvíli přebýval v Orlických horách, to Tě všechno bude zajímat, mám spoustu věcí k vyprávění.

Příští pátek, to jest 16. června, bych se chtěl sejít. Doufám, že nebudeš mít žádný problém. V jednu hodinu budu čekat na tramvajové zastávce Hloubětín směrem k centru. Schwálně vybírám zastávku trochu dál od domova, abych se tam nesešel s nikým známým.

Pojedeme ke mně domů a do sedmi budeš zpátky. Doufám, že si to zvládneš zařídit, že se nezmění situace.

Těším se na Tebe

Tomáš Trégl

*****

16. června 1994 seděl Tomáš na zastávce v Hloubětíně, jak napsal Markovi.

Marek toužil po setkání s Tomášem ještě mnohem více; vždyť sám byl v bezpečném prostředí domova, kdežto Tomáš přebýval neznámo kde. Kdyby tak bylo možné setkat se s Tomášem hned potom, co přišel dopis! Marek byl přes týden tak natěšený, že to na něm muselo být vidět, i když se snažil nedávat vůbec nic najevo, neboť by si nikdy neodpustil, pokud by Tomáše právě kvůli němu odhalili.

Po Tomášově útěku se Marek uzavřel ještě víc do sebe; pořádně promluvil jenom s Miladou -

ona jediná ho hlavně pořádně chápala -, s jinými obyvateli domova mluvil méně než dřív. V pokoji byli stále tři, ale Roman a Jan by si teď na Marka vůbec netroufli; byl v takovém stavu, že naštvat ho, neměli by na něj ani oba dohromady; tušili to. Milada však snad nic nevěděla; rozhodně Markovi nedělala problém, když chtěl jít na celé odpoledne pryč, i když si, jako velice inteligentní žena, jistě všimla, že jí vlastně ani neřekl, kam jde; možná tedy něco tušila; kdyby ji podobně požádal někdo jiný, asi by mu přinejmenším nařídila návrat mnohem dřív - v pět / ve čtyři...

Tomáš byl sedě na zastávce napnutý, věděl dobře, že se klidně může stát, že Marek nebude moct přijít; nechtěl ani pomyslet na možnost, že by se místo něj objevil někdo jiný - že by vyšlo najevo, kde bude Tomáš čekat.

Tomáš upřeně koukal ve směr, odkud měl Marek přijít. Byly asi čtyři minuty po jedné, když se začala blížit známá postava. Byla to postava Markova. Tomáš ho hned poznal, ale ani se nezvedl. Teprve když byl Marek blízko, usmál se a pomalu se postavil. Pak se objali, jako starí přátelé, na tak dlouhou dobu rozdělení. Tramvaj přijela hned; nastoupili a vyjeli směrem k Žižkovu.

Bylo skutečně co vyprávět; oba se dostali do úplně jiného světa, dokázali by hovořit dny, snad i týden nepřetržitě; a měli jenom necelých šest hodin. Ještě cestou si Marek Tomášovi posteskl, jak nudný je bez něj život v domově; *ještě horší než než jsi přišel* - zněla jeho formulace.

Rozchod chlapců byl těžký; podařilo se jim dojet zavčasu; vystoupili na Sídlišti Hloubětín a Tomáš se musel moc a moc držet, aby s Markem nevešel až do domu; velmi, až nebezpečně, blízko domovu směřovali chlapci k loučení; nakonec těsně před sedmou vstoupil Marek sám do objektu dětského domova, Tomáš byl na cestě domů.

Nezmínil jsem se ještě, že Tomáš dal Markovi dopis; dopis Miladě.

Vážená paní ředitelko.

Dnes jsem se setkal s Markem, nechtěl jsem, abyste to věděla, neboť se nemůžu vrátit do domova. Zeptejte se na mě Marka, všechno Vám povím.

Věřím, že mě nebudete hledat, řeknu vám tedy, že žiju v Praze. Ostatně, mám tady známé, kteří mě podporují. Ani nevíte, jak rád bych se s Vámi setkal, ale bylo by to riskantní.

Marek Vám řekne všechno o mé cestě a mém životě. Nejprve jsem bydlel v betonovém bunru v Orlických horách a pak u rodiny Grudtykových v Polsku. Odtud jsem také poslal ten minulý dopis.

Snad se ještě někdy setkáme.

S pozdravem

Tomáš

Když přišel Marek domů, Milada už tam dávno nebyla; zítra však měla být v práci celý den.

Tomáš tak v sobotu za Miladou zašel a řekl jí:

„Víte, já jsem vám minule neřekl pravdu.“

„Já vím,“ řekla Milada.

„Ale jaktože jste mě pustila?“

„Věřila jsem, že máš dobrý důvod. Možná jsem si něco přála. Možná jsem naivní.“

„Co?“

„To neřeš,“ řekla trochu smutně Milada.

„Mám pro vás dopis,“ pravil Marek.

„Od koho?“

„Od toho, kdo mi poslal ten první.“

Milada dopis vzala a pohlédla na něj. Obálka byla bílá.

Rychle jej otevřela a pohlédla na konec.

Tomáš - četla (vduchu).

„Tomáš!“ zvolala přešťastně.

Vážená paní ředitelko. - začala na začátku.

„Je to on!“

Milada se rozzářila jako nikdy, co si ji Marek pamatoval; a že občas bývala veselá.

Rychle přečetla list, něžně jej přeložila a vložila do obálky; snad aby jej pečlivě uložila; zatím dopis odložila na nejčestnější místo na stole, aby žádným způsobem nepřišel k úhoně.

„Viděl jsi Tomáše!“ řekla na Marka. Zapomněla teď na všechno ostatní, na všechny problémy, na své starosti i náročné obtíže v domově.

Marek musel Miladě všechno vypovědět. Za celý den skoro nevyšli z kanceláře a Miladě to bylo jedno; o víkendu bylo práce víc než kdy jindy a Milada byla svědomitá a spolehlivá; dnes ji však nezajímalo nic krom Tomáše. Až někdy v devět hodin večer se definitivně rozešli. Milady se nikdo na nic neptal; konečně byla to ředitelka a když o něčem mluvit nechtěla, nemusela.

Vize

Léto šlo jako jiná roční období; toho roku bylo docela horko, ale to Tomášovi nevadilo. Jeho a Bernardova cesta byla stále konkrétnější - v první polovině srpna získali přesvědčení, že vrahem je Pavel Bylun, který také Tomášovi připomínal muže, jehož v ten smutný den zahlédl. Tento člověk žil v Hostivici, měste nedaleko Prahy; obýval zde byt ve starší bytovce, spíše ubytovně; oběkt původně sloužil jako soubor bytů, dnes zde však bydleli lidé, kteří by jinak nejspíš museli žít na ulici. Bylun malou garsonku sdílel s jedním spolubydlícím, někdy ale i se dvěma; celý objekt byl ve vlastnictví města a staral se o něj velmi autoritativní správce, který již několikrát bez milosti vyhodil nějakého potíživistu. Ubytovna nebyla zadarmo, ale každý, kdo pracoval, si ji mohl bez problémů dovolit. Za práci Bylun dojížděl do Prahy, kde dříve bydlel.

Pavel Bylun měl rodinu - ženu, dceru a syna. Před čtyřmi lety, když byla zavražděna Daniela Tréglová, byly jeho děti pouze jeden a čtyři roky staré. Muž se o rodinu staral, chodil do práce zatímco jeho žena byla na mateřské (a to bylo skoro šest let nepřetržitě); nějakým způsobem se mu však podařilo nadělat dluhy; sám si ani neuvědomil, jak rychle se může dostat na dno.

Jeho finanční potřeby byly různé, jednalo se o kdejaké malichernosti, později si Bylun ke konci měsíce půjčoval i na pití v hospodách. Nejprve si vypůjčoval od kamarádů, kteří mu však po čase již nechtěli nic dávat, vidouce, že to nejspíš nedostanou nazpět; Bylun tak zašel do banky a rozhodl se půjčit si tam. Nebyl problém získat úvěr, neboť pracoval a nezdálo se, že by v budoucnu nemohl splácet. S penězi z banky Bylun zaplatil dluhy u přátel a chvíli z nich vyžil.

Banky v téhle době byly vstřícné zvláště ke zdánlivě dobře zajištěným lidem, a tak si Bylun dokázal nadělat dluhy u třech různých bank. Kamarádi o jeho situaci věděli, a tak mu skoro nikdo z nich nepůjčil, nakonec tedy přišli na řadu i dva lichváři, již chtěli své peníze nazpět tak, jak bylo domluveno. Těchto dvou se Bylun bál, a tak všechny své možnosti nakonec dával na splacení dluhů u nich, což se mu podařilo, ale o to míň splácel bankám, které proti němu začaly brojit.

Přišly exekuce a Pavel Bylun čím dál více pil; jeho manželství se již sedm-dvanáct měsíců před vraždou začalo definitivně hroutit a jedenáct týdnů před onou událostí od něj žena odešla i s dětmi ke svým rodičům, pročež Bylun upadl do extrémě hluboké krize, všechn svůj čas trávil v pochybných podnicích, kde, kdo ví za co, popíjel celé dny; vyhodili ho z práce - týden po odchodu jeho ženy.

U Byluna se střídaly chvíle opilosti a úzkosti; jednou, když byl zrovna střízlivý, přišel k řediteli Matouši Tréglovi, aby ho požádal o pomoc, kterou mu však Matouš nemohl poskytnout - vůbec neměl moc pozastavit exekuční řízení nebo schválit další půjčku Bylunovi; mluvil s ním vstřícně, ale na věci to nic nezměnilo, ač si Bylun myslel opak, Matouš prostě nemohl nic dělat.

Bylun dával Matoušovi vinu za svou ještě horší situaci - měl na něj zlost, a tak, když byl zrovna průměrně opilý, přišel k Matoušovu bytu, domovními dveřmi prošel spolu s někým - jeho opilost ještě nebyla na první pohled patrná -, a zazvonil. Otevřela Daniela; Pavel Bylun ji neznal, jenom věděl, že se jedná o Matoušův byt a pokud by otevřel Tomáš, Matouš, nebo kdokoliv jiný, jednal by Bylun stejně. Svým vystřelovacím nožem, který držel v pravé ruce, zasáhl otevřevší Danielu rovnou do srdce, pak nůž vytáhnul a utekl; vůbec nevěděl, že ho někdo viděl.

Kudlu schoval do kapsy a směřoval rovnou do hospody; ještě nahoře si uvědomil, co dělá, nebo co právě udělal. Šel se tedy opít - vypil osm piv, cestou k hospodě se ještě stávil v jednom podniku, kde do sebe nalil panáka tvrdého alkoholu; po těch dalších osmi ho z hospody nemilosrdně vyhodili, neboť začal pobuřovat ostatní hosty. Pak se Bylun potácel po ulicích, jak to jen bylo v jeho silách, ale nakonec přišel k další hospodě a začal zase pít; nikoho nezajímalo, že už skoro není schopen pohybu. Před půlnocí mu vzali nějaké peníze, které u sebe měl a zatelefonovali na záchytnou stanici, kde Bylun strávil noc.

Samozřejmě praxí na každé záchytce bylo prohledání dotyčného a zabavení především zbraní, které mu byly navraceny až, když odcházel. Jinak tomu nebylo ani v případě Pavla Byluna, ale nikoho nenapadlo nůž otevřít. Kdo ví, jestli by zjištění, že zajištěný má u sebe krvavou zbraň, by vedlo k pátrání a jestli by toto pátrání došlo až k Matoušovu případu; jisté je, že na nůž se nikdo nepodíval, a tak se Bylun mohl ráno vrátit do svého domova.

Postejným způsobem žil Pavel Bylun více než rok po vraždě, nakonec spával na záchytce více než doma a vlastně to pro něj bylo lepší, protože v bytě mu odpojili elektriku i plyn pro neplacení účtů.

Prostou shodou okolností se nakonec Pavel Bylun dostal až do protialkoholní léčebny. Zde žil další čas, ale jeho léčba byla nakonec úspěšná a on se ocitnul na ubytovně, odkud dojížděl do práce a každý ho sice považoval za bývalého (a možná i budoucího) alkoholika, ale zatím s ním byli zaměstnavatelé i jiní lidé z okolí spokojeni. Se svou bývalou ženou a dětmi se zatím nesetkal.

Všechno to se však Bernard a Tomáš dovídali postupně. V září věděli již skoro vše, protože se Bernard rozhodl oslovit Bylunovu ženu Markétu; ta mu řekla všechno, protože on ji zasvětil do případu Matouše Trégla. Řekl, že už od jeho odsouzení pátrá po pravém vrahovi, a dokonce si posteskl, že si Matouš svým útekem (o němž Bernard samozřejmě nic neví) přitížil, což pochopitelně nebyla pravda. Je otázkou, zda mu Markéta Bylunová věřila, ale rozhodně se s ním nepřela o to, zda Pavel mohl Danielu Tréglovou zabít. Ráda pomohla, a tak už Tréglovi a Stránští měli všechny informace, jež potřebovali k jistotě v otázce pachatele a tušení, že vražda nebyla připravená, pročež bylo Bernardovi jasné, že nebude snadné najít důkazy, zvláště po těch letech.

Pětičlenná pátrací skupina

Od června si Marek a Tomáš vyměnili dva páry dopisů a nyní se asi chystalo další setkání, ačkoliv si Tomáš byl vědom nebezpečí z toho plynoucího. Ani Matouš se již nechoval zvláště obezřetně; vždyť od jeho útěku v září uplynuly dva roky a ani jeho vlastní syn jej nepoznal; navíc - kdo by čekal, že Matouš pobývá v České republice a ještě k tomu hned naproti věznic? Klidně tedy vycházel, avšak pátrání se zúčastňoval jen teoreticky, zatím ho také nebylo třeba.

Dosud bohatě stačili dva pátrači, kdy Bernard dělal složitější věci, například i ono setkání s Markétou Bylunovou, k němuž byl se svým charizmatem vhodný; Tomáš občas někoho sledoval a dělal takové jednodušší věci. Pátrání po důkazech však vyžadovalo efektivitu a Bernard čekal, že se k nim připojí i Matouš.

Víme, že Milada Planá toužila po setkání s Tomášem; a ráda by viděla i Matouše, kdyby čekala,

že je to možné. V říjnu, stále roku 1995, napsal Tomáš Markovi, aby přišel k němu domů, ale nad odpovědí se pozastavil. Marek psal, že by chtěla přijít i Milada. Tomáš nakonec souhlasil.

Oba tedy dorazili jednoho pátečního odpoledne. Tomáš nic netajil; naopak řekl úplně všechno a Milada začala chtít setkat se i s Matoušem a jistě by ráda Bernardovi a Tomášovi pomohla s jejich úkolem.

Tomáš zajisté nebyl tak neopatrný, aby ze svého rozhodnutí vše vypověděl; naopak - mluvili o připravovaném setkání u Stránských a Matouš sám projevil přání setkat se s Miladou, jež ho kdysi tak podržela. Uplynuly jen tři týdny a v sobotu ráno přijeli Bernard, Tomáš a Matouš do prosecké Jablonecké ulice 17, kde bydlela Milada Planá.

Milada a Marek čekali v bytě - trávili spolu tolik času, že nikoho nepřekvapilo, když Marek odjel s Miladou domů nebo kamkoliv jinam; je až neuvěřitelné, že nikoho ani nenapadlo, že se Tomáš mohl vrátit, bližší vztah Milady a Marka prostě spojovali s důsledky Tomášova zmizení a jeho zintenzívnění připisovali přirozenému vývoji způsobenému tím, jak si oba rozuměli.

Domovní dveře se otevíraly dálkově, dveře bytu přišla Milada sama odemknout. Když se Matouš a Milada uviděli, vrhli se ve vzájemné objetí, aniž vnímali okolí. Z obou spadl ohromný kus napětí.

Netrvalo dlouho a všichni vypadali jako široká rodina, nikoliv jako pět lidí, kde původně kromě Tomáše nikdo neznal všechny ostatní. Celou sobotu spolu vydrželi, a to až do pozdního večera, kdy se Bernard, Matouš a Tomáš rozjeli do svých domovů; Marek zůstal přes noc u Milady.

Ten den byla fakticky ustavena nová pátrací skupina o pěti lidech, která se bude scházet u Milady, neboť jedině tam mohli všichni docela nenápadně přicházet.

*****

Svědků bylo nemnoho; znali jen Matouše a Markétu Bylunovou, z nichž ani jeden nemohl usvědčit pachatele. Jestliže se jednalo o čin nepřipravený, bylo očividnou nutností najít co nejvíce lidí, již se s Pavlem Bylunem setkali bezprostředně po vraždě; nejprve tedy bylo třeba vystopovat Bylunův pohyb. Nebylo však možné ptát se na onen den samotného vraha; naši hledači důkazů tedy museli vystopovat jeho zvyky, s čímž jim mohla pomoci Markéta Bylunová.

Nejsložitější práce tedy stále ležela na Bernardovi, který i nadále vyslychal téměř všechny svědky. Jiná možnost téměř nebyla, uvážíme-li složení skupiny. Chlapci měli na starost především hledání lidí, protože o většině Bylunových známých se buď nikdy pořádně nevědělo, kde žili, nebo se prostě za ty roky stačili odstěhovat. Matouš a Milada pomáhali Bernardovi především se zjišťováním totožnosti řady lidí, o nichž se sice vědělo, že existují, ale nic moc víc; oba tedy občas též v rámci hledání prohodili pár slov s lidmi, zvláště Matouš se však z pochopitelných důvodů snažil sám sebe moc nespojovat s případem, aby se třeba náhodou nestalo, že by někdo vytušil, s kým mluví.

Nutné bylo najít ty, s nimiž se Pavel Bylun stýkal i v době své nejhlubší krize, k těm ovšem M. Bylunová nepatřila. Značně tedy pomohlo, když se podařilo objevit pár někdejších Bylunových kamarádů. Časem se zadařilo najít i štangasty té jeho oblíbené hospody, kam přišel onoho dne. Zde na chvíli skončili.

Přišel další problém, a sice, že si lidé z hospod na Byluna sice pamatovali, což nepřekvapilo stejně jako fakt, že netušili, zda daného dne přišel, či nikoliv. S velkou dávkou snažení se podařilo najít podniky, kam s vysokou pravděpodobností Bylun chodil v období kolem vraždy.

Jak tak chodili a hledali, kdo by si snad vzpomněl na něco víc, napadlo je, jestli třeba zrovna v inkriminovaný den nebyl vrah na záchytné stanici, jelikož se moc dobře vědělo, že později pobýval v léčebně; tam samozřejmě žádné informace nedali.

Uvážili-li pátrači polohu Bylunových v poslední době oblíbených hospod, připadala v úvahu jen jedna záchytka. Bohužel ani zde nebylo zvykem sdělovat kdekomu informace a Bernard měl problém nalézt pro zrovna tento případ dobrou výmluvu; nějaká neúplná pravda by zajisté nestačila a jeho, taktéž obvyklé, vystupování za hrozně důležitého člověka v rámci věznice Pankrác, by zde asi také nezabralo. Kdyby snad Bernard déle a urputněji přemýšlel, zajisté by ho něco napadlo; rozhodl se ale předat tento informační zdroj raději Miladě, pro niž vymyslel argument související s

její práci v dětském domově.

Milada tedy přišla na onu záchytnou stanici, kde dotyčný zajisté nějakou tu noc strávil, a ze svého postu ředitelky dětského domova, což byl ověřitelný fakt, požadovala informace o Pavlu Bylunovi. Vlastně použila metodu ještě čistší než Bernard, protože zatímco on z postu zpracovatele vězeňské pošty nikdy nikoho nevyšetřoval, ona již párkrát sociální pracovníci zastoupila.

Milada si tedy nechala okopírovat listy, na nichž byl Bylun zapsán jako umístěnc a z nich zjistila kromě jiného i zajímavý fakt, že dne skutku vrah skutečně na stanici nocoval. Vrátila se proto ihned druhý den a zajímala se, zda někdo neví něco konkrétnějšího; ten člověk, který ho přijímal, stále pracoval na záchytce, avšak pochopitelně o Bylunovi již nic moc nevěděl. Že nůž, který byl P. Bylunovi daného večera zadržen, byl vražednou zbraní, se zdálo být jasné, ale nemožné asi bylo najít tento nůž; jedinými odtud získanými důkazy tak byly místo vrahova noclehu, fakt, že se jednalo o jednu z jeho prvních nocí na záchytce, jejichž četnost se začala rychle zvyšovat, a konečně, že Bylun měl u sebe oné noci nůž, který, pravda, nosil stále při sobě, ale který měl.

Riziko

Bernard, Matouš, Tomáš, Milada a Marek tedy sebrali a zjistili, co mohli. Nejdůležitějšími fakty a svědky byly Bylunova žena, jeho alkoholismus a léčení, údaje ze záchytné stanice; slibovali si také, že se objeví ten vražedný nůž, protože se domnívali, že je možné, aby si jej Pavel Bylun ponechal. Měli toho samozřejmě více, ale hlavní bylo vyjmenované, a to by zdaleka nemuselo Pavla Byluna z vraždy usvědčit.

Nyní tedy museli pátrači přejít do další, nejspíš poslední, fáze šetření, jež ovšem přinášela nemalé riziko.

Prvním nebezpečným krokem bylo setkání Bernarda Stránského s Pavlem Bylunem.

*****

Schůzka se udála v hostivické ubytovně, kam Bernard přišel prostě v úterní podvečer a měl štěstí, že nesporný vrah byl zrovna přítomen. Zprvu samozřejmě Bernard přímo neřekl, proč Byluna vyhledal.

V ubytovně nebyly domovní telefony, ani nic podobného, Bernard byl tedy vyzván, aby došel pro Pavla Byluna na pokoj, ale pak se měli odebrat mimo objekt.

Bylun byl v místnosti sám. Bernard ho vstoupiv oslovil:

„Dobrý den. Jste Pavel Bylun?“

„Ano, kdo jste vy?“

„Jsem Bernard Stránský. Potřebuju si s vámi o něčem promluvit. Rád bych vás tedy pozval do restaurace tady ve městě.“

„A na co se to chcete zeptat?“

„Na minulost. Dost vzdálenou.“

„Nevím, jestli o tom chci mluvit.“

„Potřebuju vaši pomoc.“

„A v čem?“

„To vám řeknu cestou.“

„Jestli po mně něco chcete, já jsem všechny své dluhy zaplatil.“

„Netýká se to peněz.“

Bylun tedy s Bernardem odešel. Bernard měl v Hostivici vyhlédnutou noblesnější restauraci; ve skutečnosti by se takové město na honosnější podnik asi nezmohlo. K onomu zařízení šli pěšky, protože Bernard neměl auto. Pavel Bylun zatím nevěděl, co si má o Bernardovi myslet.

Bernard zprvu mluvil o kdečem jiném a Bylun úplně zapomněl, že se jej Bernard přišel vyptávat na minulost. Začal se s Bernardem uvolňovat, ale najednou Bernard zamířil k jádru věci:

„Ale měl bych se konečně dostat k tomu, proč jsem přišel. Zjistil jsem, že byste měl něco vědět o vraždě manželky Matouše Trégla.“

Byluna se zmocnil ohromný strach, nevěděl co má říct; v první chvíli ho napadlo zapřít, ale pak se rozhodl přiznat, že snad něco ví.

„Něco jsem o tom slyšel,“ řekl.

„Víte,“ vysvětloval Bernard, „Matouš Trégl utekl a my jsme přišli na to, že vraždit mohl skutečně někdo jiný. Teďka se tedy snažíme zjistit něco víc a stopy nás dovedly až k vám. Ježíš, já vám vlastně neukázal svůj průkaz.“

Bernard sáhnul do kapsy a vyňal z peněženky průkaz vězeňské služby, jenž podal Bylunovi.

„To je dobrý,“ odmítl tento.

„Zjistili jsme, že vrahem nejspíš skutečně není ten Trégl a vy jste pravého vraha nejspíš znal. A odpusťte mi tu upřímnost, ale připouštíme i, že vrahem byste mohl být vy sám.“

To Byluna zcela vykolejilo, a Bernard se dověděl i pár báchorek ohledně onoho večera; zjistil tak, jak Bylun myslí. Do odchodu z restaurace se pak bavili i na jiná témata, za což byl Bylun rád, ale stále v něm přetrvával úzkostný strach.

Po odchodu Bernard Byluna doprovodil až k ubytovně; Bylun o tom nepřemýšlel, třeba mohl mít Bernard před ubytovnou zaparkovaný vůz.

Bernardovi celý den visel z vnitřní strany kabátu neznámý kus čehosi; cestou zpět k ubytovně pak, jako by si toho zrovna všimnul, řekl Bylunovi:

„Podívejte se na to,“ držel cancour v ruce ukazuje jej Bylunovi; „to musí pryč. Nemáte nůž?“

Pavel Bylun nůž měl a Bernardovi jej podal.

Nůž to byl pěkný, vystřelovací. Bernard odřízl to podivné cosi a odváděje řeč i pozornost, uklidil nůž do jedné ze svých kapes.

Ani když se rozešli, nedošlo Pavlu Bylunovi, že se právě nechtě vzdal svého věrného nože. Bernard v tu chvíli nevěděl, zda jím Bylun zabil Danielu, čtenář však ví... I takové získání tohoto důkazu bylo velmi cenné, neboť kdyby se Bylun stal podezřelým, jistě by se, nyní již zcela střízlivý, kvapně zbavil toho jediného, co ho mohlo nezpochybnitelně usvědčit; nyní se již mohlo jednat o nastrčený důkaz, ale pořád lepší důkaz podpůrný než žádný. Navíc na noži byla stále spousta otisků Bylunových prstů.

*****

Výslech Pavla Byluna a získání nože byly zajisté nejsložitější psychologickou hrou, kterou Bernard provedl nejen během pátrání, ale nejspíš za celý svůj život. Jednalo se také o věc zcela zásadní a bez možnosti jakékoliv opravy.

Celá tato akce však svým nebezpečím byla nesrovnatelná s tím, co mělo přijít. Aby celé konání všech aktérů dostalo svého zaslouženého výsledku, musel být obnoven soudní proces s Matoušem Tréglem, což mohlo vést k Matoušovu opětovnému zatčení a umístění do nejtvrďší věznice České republiky - na Vítkov.

Nejprve se vydal Bernard Stránský na policii, kde předložil vše, co měl, a odevzdal i nůž, tedy zbraň, kterou byla, jak se později ukázalo, na nějakých 90% zavražděna Daniela Tréglová. Ano, vina Pavla Byluna byla skoro až nezpochybnitelná, ale již jednou jsme se přesvědčili, že soud nemusí rozhodnout vždy podle nesporné pravdy; mohlo se stát, že soud řekne, že Matouš na svobodě naaranžoval důkazy ve snaze prokázat svou falešnou nevinu.

Bernard nemohl příliš lhát, protože si nemohl dovolit, aby vyšla najevo jakákoliv nepravda, kterou by řekl; přiznal tedy, že ví, kde je Matouš Trégl a vydal jej pod podmínkou obnovení procesu.

Matouš byl dočasně dán do vazební věznice, protože proces byl skutečně obnoven. Bernard sehnal dobrého advokáta a za ty, kdo shromáždili všechny důkazy, označil sebe a Miladu.

Během obnoveného vyšetřování došli policisté velice rychle k jasnému závěru, že vrahem je Pavel Bylun a tento byl také umístěn do vazby.

V novém soudu ohledně nevinu Matouše Trégla byl Matouš osvobozen v plném rozsahu, protože byl nyní volný a dostal trochu směšnou finanční kompenzaci.

Pavel Bylun byl uznán vinným z vraždy Daniely Tréglové, ale byly zohledněny polehčující okolnosti spočívající v Bylunově opilosti v době činu. Protože byl Bylun již vyléčen, nebyla mu nařízena protialkoholní léčba a za vraždu v nepřičetném stavu dostal sedm let ve věznicí s ostrahou Pankrác s povinností práce ve slévárně Malešice s možností propuštění na podmínku po polovině trestu, tedy po dvačtyřiceti měsících.

Poslední rozsudek byl vynesena 20. února 1997.

Do normálního života

Po propuštění se Matouš mohl vrátit domů, do svého starého žižkovského bytu, kde se více než pět let neobjevil. Celý soud byl bedlivě sledován médií a dobrá půlka veřejnosti měla Matouše za podvodníka, který se snaží nastrčit falešné důkazy, aby se dostal z vězení. Po osvobozujícím rozsudku začalo být na Matouše nahlíženo spíše lépe, protože soud „přece ví víc“ a když řekne, že je dotyčný nevinen, bude to pravda.

Už před soudní síní na Matouše čekali reportéři, aby mu položili otázky typu „Jste spokojen s rozsudkem?“ nebo „Co teď budete dělat?“. Matouš se zastavil jen na chvíli, pak odešel.

Zajímavější byla doba po vynesení rozudku nad Pavlem Bylunem; ten byl samozřejmě až urážlivý pro Matouše a ostatní; zatímco na Matouše bylo dříve nahlíženo jako na odporného a chladnokrevného vraha, Bylun byl brán jako chudák opilec, jenž si vlastně vůbec neuvědomoval, co činí, a tak dostal o tolik mírnější trest než Matouš.

Po tomto rozsudku požádali reportéři Hospodářských novin Matouše o větší rozhovor na titulní stranu jejich týdenního magazínu, avšak on, ačkoliv pár rozhovorů již poskytl, žádosti odmítl vyhovět, tak byl výsledkem soudu znechucen. Zavolal ale Bernardovi a ten se nabídl, že něco poví, s čímž reportéři na Matoušovo doporučení souhlasili; vždyť nakonec rozhovor s Bernardem Stránským před nimi ještě nikdo neměl, a tak se nabízel nový pohled.

Zde vypíšu aspoň pár nejzajímavějších částí rozhovoru.

+++++

Kolem případu Matouše Trégla je stále spousta otazníků. Je třeba pravda, že jste ho celý vyřešil vy sám s pomocí Milady Plané?

Víte, většinu těch záhad vám nemůžu objasnit. S pátráním nám pomohli i jiní lidé, ale nejvíc jsme zjistili my s Miladou.

Hned po osvobození pana Trégla se třeba objevil jeho syn, který utekl z dětského domova chvíli předtím, co pan Trégl utekl z vězení. Milada Planá dělala ředitelku právě v tom dětském domově, kde Tomáš Trégl žil. Zdá se mi nepravděpodobné, že byste nevěděli o Tomášovi dřív, než soud osvobodil jeho otce.

Tomáš už nějaký čas před soudem žil u nás.
(pozn. OK - to byla oficiální verze)

Ale stále byl pohřešovaný. Vždyť ani nechodil do školy.

Letos chce složit zkoušku, která uzná, že zvládá látku základní školy a pak chce jít na gymnásium.

Před necelými dvěma týdny padnul rozsudek ohledně skutečného vraha Daniely Tréglové. Pavel Bylun dostal sedm let ve stejném vězení, kde byl dva roky i Matouš Trégl. Jak jste tento rozsudek přijali?

Matouš z něj byl velmi rozladěn. On sám dostal za vraždu svojí ženy, kterou nespáchal, deset let bez možnosti propuštění na podmínku. Abych nelhal, prve mu nechali podmínku po devíti letech, až když se odvolal, mu ji sebrali úplně. No a když utekl, musel najít někoho, kdo vypátrá skutečného vraha, dokáže mu to, a nakonec riskovat, že ho zavřou na Vítkov a pěkně na doživotí. A nakonec nějaký soudce dá odpornému vrahovi Matoušovy ženy mizerných sedm let a podmínku po polovině trestu jenom proto, že ten chlap byl opilý.

Moje žena by řekla, že to jsou justiční hovada. A naše právo je pořádná hovadina, když opilost považuje za polehčující okolnost. Ještěže aspoň za řízení auta v opilosti vám neřeknou, že za to vlastně nemůžete, že jste o sobě nevěděl.

Pan Trégl mě překvapil, když mi nechtěl poskytnout rozhovor, protože se jim dosud nebránil; naopak každý tvrdil, jak je vstřícný a příjemný. Je možné že odmítnul právě kvůli tomu rozsudku?

Už ho to nebaví a já se mu nedivím. Za ty dva roky a vazbu dostal nevidanou almužnu; kdyby si totéž, co tady ve slévárně, odpracoval na svobodě, dostane pětkrát tolik. A za dobu, kdy byl na útěku a musel se skrývat, bez čehož by ještě pořád hnil ve vězení, nedostal přirozeně vůbec nic.

Kolik to vlastně dostal?

Sám nevím. Teď mu nabídli jeho původní práci v bance, jenom na jiné pobočce, tak tam v dubnu nastoupí a za pár měsíců dostane tolik, kolik dostal za dva roky tvrdé práce pro stát. Dalo by se říct, že tam dělal „za nocleh a stravu“ a stát si na něm přišel na nemalé prachy.

+++++

Co Bernard řekl o současném stavu, byla pravda. Banka, jejíž pobočku Matouš kdysi vedl, mu nabídla stejné místo, jen jinde, ale o nic moc dál od domova. Ona ta banka by také byla sama proti sobě, kdyby spolehlivého pracovníka odmítla zrovna, když se jí zrovna jeden post místního ředitele uvolnil.

Tomáš skutečně složil v červnu zkoušku z učiva základní školy, ale už v dubnu se zúčastnil zkoušek na čtyřleté gymnásium, u nichž samozřejmě uspěl, a tak mohl v září nastoupit do regulérní školy.

Do stejné školy začal chodit i Marek, Milada zůstala ve svém sídlištním bytě a nadále vedla hloubětínský dětský domov se vši svou citlivostí a pečlivostí; setkala se ještě s mnohými složitými případy svých svěřenců a nemožno spočítat všechny ty, jimž zásadně pomohla k lepší budoucnosti, ale už nikdy se u nich v Hloubětíně neobjevil nikdo jako Tomáš.

Markova budoucnost byla v prvních měsících roku 1997 trošku nejasná, neboť se uvažovalo o jeho přemístění z dětského domova k Matoušovi a Tomášovi. Napadlo to snad Matouše, ale to není zase tolik důležité; každopádně Matouš požádal Miladu o radu ohledně možného procesu a Milada měla jednoduché řešení:

„Počkejte do června, to bude Markovi patnáct, a pak už stačí jenom tvůj a jeho souhlas a moje doporučení; budete ho tady mít do týdne od jeho narozenin.“

A jak Milada řekla, tak se taky událo a v červnu již žili Tréglovi v jednom bytě s Markem. Nejen vztah Matouše s Miladou a Bernardem zůstal velmi pevný a přátelský, ale podobně na tom byly všechny vztahy mezi Tréglovými, Stránskými, Markem a Miladou. Jednoho krásného červencového čtvrtečního odpoledne se tak úplně všichni rozjeli do polských Kameniček, aby strávili tři dny s Grudtykovými a také se podívali na místa, kde Tomáš několik měsíců žil.

Pavel Bylun strávil sedm let ve věznicí Pankrác s povinností práce ve slévárně Malešice, kde se, pravda, chvíli uvažovalo o jeho přemístění na něco jednoduššího, jelikož práci ve slévárně zvládal

dost špatně; navíc místo piva mu dávali minerální vodu, poněvadž se teď alkoholu nesměl dotknout ani kdyby chtěl.

Žádosti o podmíněčné propuštění po půlce trestu nebylo vyhověno, ale Bylun byl přeci jen umístěn na mírnější oddělení věznice, kde dělal jednodušší práci. Ještě dvakrát pak požádal o podmínku, ale z etických důvodů mu přeci jen nebylo vyhověno. Po sedmi letech se vrátil na svobodu, zamířil do hospody, začal pít, pak jej opět vyléčili a možná už se alkoholu nedotkl, což nám může být jedno; hlavně, že už nikoho dalšího nepřipravil zbytečně o život.

